

บทที่ 4

ต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง

แนวทางในการศึกษาต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง

การศึกษาต้นทุนการผลิตเห็ดฟางในบทนี้จะแยกออกเป็น 2 ประเภทคือ ต้นทุนการผลิตก้อนเชื้อเห็ดฟางและต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง เนื่องจากหน่วยงานราชการยังไม่ได้มีการศึกษาถึงลักษณะและโครงสร้างของต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง ดังนั้นการหาข้อมูลจึงได้จากการออกแบบสอบถามร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยจัดทำแบบสอบถามออกเป็น 2 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 "ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตก้อนเชื้อเห็ดฟาง"

ประเภทที่ 2 "ต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะเห็ดฟางเพื่อการค้า"

การหาข้อมูลภาคสนามเริ่มในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2525 ร่วมกับคณะสำรวจกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยออกสำรวจและส่งแบบสอบถามไปยังฟาร์มผู้ผลิตเชื้อเห็ด ฟาร์มเห็ดแบบต่าง ๆ และเกษตรกรผู้เพาะเห็ดในเขตจังหวัดภาคกลาง 4 จังหวัดคือ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี และปทุมธานี แบบสอบถามที่แจกออกไปและได้รับกลับคืนมามีจำนวน 57 ชุด เป็นฟาร์มผู้ผลิตเชื้อเห็ด 8 ชุด และฟาร์มเพาะเห็ดกับเกษตรกรผู้เพาะเห็ดอีก 49 ชุด จำแนกรายละเอียดดังนี้

	อุทัยธานี	ชัยนาท	สิงห์บุรี	ปทุมธานี	รวม
ผู้ผลิตก้อนเชื้อ	-	4	2	2	8
ผู้เพาะเห็ด					
- แบบกองสูง	-	-	-	3	3
- แบบกองเตี้ย	6	11	16	-	33
- แบบโรงเรือนชั่วคราว	5	3	-	-	8
- แบบโรงเรือนถาวร	-	2	1	-	3
- แบบโรงเรือนพิเศษ	-	1	-	1	2
	<u>11</u>	<u>21</u>	<u>19</u>	<u>6</u>	<u>57</u>

การศึกษาต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง

จากการรวบรวมแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

- ผู้ผลิตก้อนเชื้อ ในภูมิภาคนี้มีลักษณะการผลิตขนาดเล็ก ขนาดผลิตก้อนเชื้อ ประมาณ 3,000 กว./รุ้น ปีหนึ่งทำการผลิตประมาณ 10-15 รุ้น ใช้เวลาในการผลิตก้อนเชื้อ ประมาณ 15-20 วัน/รุ้น ดังนั้นต้นทุนการผลิตที่ได้จึงอยู่ในลักษณะเกาะกลุ่มและใกล้เคียงกัน ในการคำนวณต้นทุนการผลิตก้อนเชื้อเห็ดฟางจะใช้ขนาดการผลิตที่นิยมปฏิบัติกันในท้องถิ่นเป็นเกณฑ์ จากนั้นก็คำนวณหาต้นทุนวัตถุดิบ และแรงงานจากข้อเท็จจริง ส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ ได้จากการประเมินของฟาร์มผู้ผลิตก้อนเชื้อทั่วเฉลี่ย

- ผู้เพาะเห็ดฟาง

แบบกองสูง การเพาะแบบกองสูงปัจจุบันไม่เป็นที่นิยมในหมู่เกษตรกร เพราะระยะเวลาใช้ในการเพาะยาวนาน และผลผลิตที่ได้ก็ค่อนข้างไม่แน่นอน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลต้นทุนการเพาะเห็ดฟางแบบกองสูงนี้ได้จากข้อมูลจังหวัดปทุมธานีที่ยังมีเกษตรกรเพาะแบบกองสูงบ้าง เพราะฉะนั้นการใช้ข้อมูลนี้จึงเน้นเฉพาะจังหวัดปทุมธานี ขนาดการเพาะที่เกษตรกรปฏิบัติคือ ในพื้นที่ 1 ไร่ จะเพาะเห็ดฟางแบบกองสูงประมาณ 50-60 กอง ปีหนึ่งทำการเพาะ 3 ครั้งหลังฤดู

เกี่ยวข้อง ระยะเวลาในการเพาะต่อรุ่นประมาณ 30-40 วัน การคำนวณต้นทุนการเพาะเห็ดฟางแบบกองสูงจะใช้ขนาดการเพาะที่ปฏิบัติกันในภูมิภาคนี้

แบบกองเตี้ย การเพาะแบบกองเตี้ยเป็นการเพาะที่นิยมเพาะกันมากในหมู่เกษตรกรภูมิภาคแถบนี้ ขนาดการเพาะที่เกษตรกรปฏิบัติคือ ในพื้นที่ 1 ไร่ จะเพาะประมาณ 200 กอง โดยทำเป็นชุดประมาณ 10 ชุด ชุดละ 20 กอง ในการรวบรวมข้อมูลขั้นต้นพบว่า เกษตรกรบางส่วนมีขนาดการเพาะต่อพื้นที่แตกต่างกันไปจากเกษตรกรโดยทั่วไป เพราะฉะนั้นจึงได้คัดเลือกอย่างเฉพาะเกษตรกรที่มีขนาดการเพาะใกล้เคียงกับขนาดการเพาะที่ปฏิบัติกันทั่วไป เป็นเกณฑ์ในการคำนวณหาต้นทุนการเพาะเห็ดฟางแบบกองเตี้ย

แบบโรงเรือน ลักษณะการเพาะเห็ดเพื่อเป็นการค้าในภูมิภาคนี้ ส่วนใหญ่นิยมทำฟาร์มเห็ดขนาดเล็ก คือประมาณ 4-10 โรงเรือน ฉะนั้นในการคำนวณต้นทุนการเพาะเห็ดฟางแบบโรงเรือนจะเน้นที่ฟาร์มขนาดเล็กเป็นหลักคือ ขนาด 8-10 โรงเรือนต่อพื้นที่ 1 ไร่ ลักษณะการเพาะเห็ดแบบโรงเรือนที่ปฏิบัติกันในภูมิภาคนี้คือ ขนาด 10 โรงเรือนต่อพื้นที่ 1 ไร่ 1 ไร่ นิยมทำการเพาะประมาณ 18-20 รุ่น ระยะเวลาในการเพาะแต่ละรุ่นขึ้นอยู่กับประเภทของโรงเพาะ มีการใช้เวลากการเพาะตั้งแต่ 12-18 วัน ข้อมูลต้นทุนการเพาะเห็ดแบบโรงเรือนที่ได้อยู่ในลักษณะรวมกลุ่มในขนาดใกล้เคียงกันอยู่แล้ว ในการคำนวณต้นทุนจะใช้ขนาดการเพาะที่นิยมปฏิบัติในท้องถิ่นเป็นเกณฑ์ จากนั้นก็คำนวณต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรงงานทางตรงตามข้อเท็จจริง สำหรับค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ ได้จากการประเมินของฟาร์มเห็ดทั่วเฉลี่ย

สำหรับการคำนวณต้นทุนการเพาะเห็ดฟางในบ่อมีวัตถุประสงค์ก็เพื่อที่จะเปรียบเทียบต้นทุนการเพาะเห็ดฟางแบบต่าง ๆ เพื่อให้สะดวกในการเปรียบเทียบข้อมูลต้นทุนแบบต่าง ๆ ได้ง่าย จึงขอกำหนดกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานเพื่อให้การคำนวณต้นทุนการเพาะเห็ดฟางแบบต่าง ๆ เป็นไปในรูปแบบหรือแนวทางอันเดียวกัน ดังต่อไปนี้ * 1

* 1 - อาจารย์สำมาน อินเบญจผล, ทฤษฎีและหลักปฏิบัติในการเพาะเห็ดแชมปิญองและเห็ดเป่าฮื้อ (เชียงใหม่ : ย่างเผือกการพิมพ์, 2523) หน้า 96-97.

1. ในพื้นที่ 1 ไร่ ถ้าจะเพาะเห็ดทั้งหมดในทางปฏิบัติเราจะเพาะเห็ดได้กี่กอง (หรือถ้าเพาะแบบโรงเรือนในพื้นที่ 1 ไร่จะเพาะเห็ดได้กี่โรงเรือน)
2. กองเพาะเห็ดมีขนาดมาตรฐานของกองอย่างไร เช่น กว้างเท่าใด ยาวเท่าใด และสูงเท่าใด (กรณีโรงเพาะเห็ด ก็ควรมีการกำหนดมาตรฐานขนาดของโรงเพาะว่ากว้าง ยาว สูงเท่าใด)
3. ในการเพาะแต่ละกอง (หรือในแต่ละโรงเพาะ) มีการใช้วัสดุเพาะและอาหารเสริมอะไรบ้าง เป็นจำนวนเท่าใด และใช้เชื้อเห็ดฟางกี่ถุง/กระป๋อง
4. ในแต่ละกองเพาะ (หรือในแต่ละโรงเพาะ) มีการเก็บเห็ดกี่วัน รวมเป็นเวลา นานเท่าใด

จากกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานนี้ จะช่วยให้เราสามารถเปรียบเทียบหรือคำนวณต้นทุนการเพาะเห็ดฟางแบบต่าง ๆ ไปในแนวทางอันเดียวกัน โดยละทำการศึกษาต้นทุนการเพาะเห็ดฟางตามลำดับดังนี้

- ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบกองสูง
- ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบกองเตี้ย
- ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบโรงเรือนชั่วคราว
- ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบโรงเรือนถาวร
- ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบโรงเรือนพิเศษ

ต้นทุนการผลิตก้อนเชื้อเห็ดฟาง

จากการออกสำรวจและออกแบบสอบถามเกษตรกรและฟาร์มทำเชื้อเห็ดในเขต 4 จังหวัด คือ ปทุมธานี สิงห์บุรี ชัยนาทและอุทัยธานี พบว่า การทำเชื้อเห็ดฟางส่วนใหญ่นิยมทำก้อนเชื้อในปุ๋ยหมัก ปุ๋ยหมักที่นิยมใช้ได้แก่ไส้หนอน ผักตบชวา ฟางแห้งสับละเอียด ซึ่งจะขอเสนอต้นทุนการผลิตก้อนเชื้อเห็ดฟางในปุ๋ยหมักดังนี้

ก. มาตรฐานการผลิตก้อนเชื้อเห็ดฟาง

1. การทำก้อนเชื้อเห็ดฟาง/รุ้น รุ้นละ 3,000 ถัง/กระบอง
2. วัสดุที่ใช้ ใช้น้ำหมักประมาณ 1,000 ก.ก./รุ้น วัสดุที่ใช้เป็นอัตราส่วน ไล้ฝุ่น/ผักตบชวา/ฟางแห้ง/มูลสัตว์ปีก = 3/1.5/5/1.5
3. ใช้เวลาในการเตรียมอาหารรุ้น^๑ เชื้อเชื้อ และเส้นใยเจริญบนอาหารรุ้น ประมาณ 7-8 วัน ระยะเวลาในการเตรียมปุ๋ยหมัก เชื้อเชื้อ และบ่ม เพื่อให้เส้นใยเจริญบนปุ๋ยหมัก ประมาณ 8-12 วัน รวมเวลา/รุ้น ประมาณ 15-20 วัน
4. ถ้าทำเชื้อเห็ดตลอดปี ปีหนึ่งสามารถผลิตก้อนเชื้อเห็ดฟางได้ประมาณ 10-15 รุ้น

ข. ต้นทุนการผลิตก้อนเชื้อเห็ดฟาง - ใญ่หมัก

1. ต้นทุนวัสดุดิบ ได้แก่

1.1 ค่าสายพันธุ์เห็ดฟาง ในการทำก้อนเชื้อเห็ดฟางรุ้นละประมาณ 3,000 ถัง จะใช้ดอกเห็ดแม่พันธุ์มาทำการตัดเชื้อลงในอาหารรุ้นประมาณ 80-100 ดอก เฉลี่ยประมาณ 4 ก.ก. ประเมินราคา ก.ก.ละ 20 บาท คิดเป็นมูลค่า = 80 บาท เนื่องจากในการทำก้อนเชื้อรุ้นต่อ ๆ ไป เราสามารถทำการตัดเชื้อจากปุ๋ยหมักที่เส้นใยเจริญได้ไม่ต้องทำการตัดเชื้อจากดอกเห็ดอีก โดยปกติจะสามารถตัดได้อีกประมาณ 4-5 ครั้ง เพราะฉะนั้นในการคัดสรรต้นทุนค่าสายพันธุ์เห็ดฟาง จะใช้เกณฑ์เฉลี่ยดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าสายพันธุ์เห็ดฟาง/รุ้น} &= \frac{\text{ค่าสายพันธุ์เห็ดฟาง}}{\text{จำนวนรุ้นที่ทำการตัดเชื้อต่อเชื้อ}} \\ &= \frac{80}{5} \\ &= 16 \text{ บาท} \end{aligned}$$

1.2 ค่าอาหารรุ้น P.D.A. จะใช้อาหารรุ้น P.D.A. ประมาณ 100 ขวด ประเมินราคาประมาณ 50 บาท ในการทำก้อนเชื้อรุ้นต่อ ๆ ไปเราสามารถตัดต่อก้อนเชื้อจาก

ปุ๋ยหมักที่เส้นใยเห็ดเจริญได้ดีโดยไม่ต้องผ่านการเลี้ยงบนอาหารวันอีก ปกติจะตัดได้ประมาณ

4-5 ครั้ง เพราะฉะนั้นการคัดสรรต้นทุนค่าอาหารวัน P.D.A. จะใช้เกณฑ์เฉลี่ยดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าอาหารวัน P.D.A.} &= \frac{\text{ค่าอาหารวัน}}{\text{จำนวนรุ่นที่ทำการตัดต่อเชื้อ}} \\ &= \frac{50}{5} \\ &= 10 \text{ บาท} \end{aligned}$$

1.3 ค่าปุ๋ยหมัก ในการทำก้อนเชื้อเห็ด 3,000 ก.ก. จะใช้ปุ๋ยหมักประมาณ 1,000 ก.ก. ซึ่งประกอบด้วยวัสดุเพาะและอาหารเสริมแห้งประมาณ 50% อีก 50% เป็นน้ำ

สูตรปุ๋ยหมักที่ใช้

- ไล้ฝุ่น	150 ก.ก.	ราคา ก.ก.ละ 3 บาท	= 450 บาท
- ผักตบชวา	75 ก.ก.	" 2 บาท	= 150 บาท
- ฟางแห้งสับละเอียด	250 ก.ก.	" .20 บาท	= 50 บาท
- มูลสัตว์ปีก	25 ก.ก.	" 6 บาท	= 150 บาท
ต้นทุนค่าปุ๋ยหมัก/รุ่น			<u>800 บาท</u>

2. ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง

2.1 ค่าแรงงานในขั้นทำหัวเชื้อบริสุทธิ์ ประกอบด้วย

- ค่าแรงงานในการเตรียมอาหารวัน จากการสอบถามเวลาทำงานพบว่า การเตรียมอาหารวันจำนวน 100 ขวด โดยคนงาน 1 คนใช้เวลาประมาณ 6 ช.ม.

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงในการเตรียมอาหารวัน} &= \text{ค่าแรงงาน/วัน/คน} \times \frac{\text{จำนวน ช.ม.ที่ใช้ในการเตรียมอาหารวัน}}{\text{จำนวน ช.ม. ทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ &= 40 \times \frac{6}{8} \\ &= 30 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานในการ เชื้อเชื้อลงบนอาหารวัน คนงานที่มีความชำนาญ สามารถทำการ เชื้อเชื้อลงบนอาหารวันประมาณ 100 ขวดภายในเวลา 5 ชั่วโมง

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงในการ เชื้อเชื้อบนอาหารวัน} &= \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนย.ม.ที่ใช้ในการเชื้อเชื้อ}}{\text{จำนวนย.ม.ทำงานทั้งหมดใน 1}} \\ &= 50 \times \frac{5}{8} \\ &= 31.25 \text{ บาท} \end{aligned}$$

รวมต้นทุนค่าแรงงานในขั้นทำหัวเชื้อบริสุทธิ์ = 61.25 บาท

เนื่องจากการทำก้อนเชื้อรุ่นต่อ ๆ ไป มักไม่ต้องทำหัวเชื้อแต่ใช้วิธีการตัดต่อเชื้อเห็ด ฟางจากปุยหมักที่เส้นใยเห็ดเจริญได้ดี ซึ่งปกติฟาร์มจะตัดต่อเชื้อได้ประมาณ 4-5 รุ่น เพราะฉะนั้น ในการตัดสรรต้นทุนค่าแรงในขั้นการทำหัวเชื้อบริสุทธิ์ จะใช้เกณฑ์เฉลี่ยดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงในขั้นทำหัวเชื้อบริสุทธิ์} &= \frac{\text{ต้นทุนค่าแรงงานในขั้นทำหัวเชื้อบริสุทธิ์}}{\text{จำนวนรุ่นที่ทำการตัดต่อเชื้อ}} \\ &= \frac{61.25}{5} \\ &= 12.25 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2.2 ค่าแรงงานในขั้นทำก้อนเชื้อ ประกอบด้วย

- ค่าแรงในการเตรียมปุยหมัก ในการเตรียมปุยหมัก 3,000 ถุง และบรรจุใส่ถุงก้อนเชื้อและนำไปฆ่าเชื้อ ถ้าใช้คนงาน 2 คนสามารถทำเสร็จใช้เวลาประมาณ 5 วัน

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงในการเตรียมถุงปุยหมัก} &= \text{ค่าแรงงาน/คน/วัน} \times \text{จำนวนวันที่ใช้ในการเตรียมปุยหมัก} \\ &= 40 \times 10 \\ &= 400 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าแรงในการเชื้อเชื้อลงบนถุงก้อนเชื้อ คนงานที่ชำนาญสามารถ ทำการเชื้อเชื้อลงบนถุงก้อนเชื้อและเก็บถุง ใช้เวลาประมาณ 2 นาที/ถุง จากการประเมินถ้าตัดต่อเชื้อ 3,000 ถุงจะใช้เวลาประมาณ 100 ชั่วโมง

$$\begin{aligned}
 \text{ต้นทุนค่าแรงในการเย็บเย็บนถุงก่อนเชื้อ} &= \text{ค่าแรงชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนย.ม.ที่ใช้ในการเย็บเย็บ}}{\text{จำนวนย.ม.ทำงานใน 1 วัน}} \\
 &= 50 \times \frac{100}{8} \\
 &= 625 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

- ค่าแรงในการยกถุงก่อนเชื้อเข้าโรงบ่มเชื้อ ถ้าใช้คนงาน 2 คน จะยกถุงก่อนเชื้อ 3,000 ถุงเข้าโรงบ่มเสร็จภายใน 4 ย.ม.

$$\begin{aligned}
 \text{ต้นทุนค่าแรงในการยกถุงเชื้อเข้าออกโรงบ่ม} &= \text{ค่าแรงงาน/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนย.ม.ที่ใช้ในการยกถุงเข้าโรงบ่ม}}{\text{จำนวนย.ม.ทำงานใน 1 วัน}} \\
 &= 40 \times \frac{4}{8} \\
 &= 20 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

- ค่าแรงในการดูแลรักษาก้อนเชื้อ โดยปกติจะใช้เวลาในการบ่มก้อนเชื้อประมาณ 5-6 วันก่อนออกจำหน่าย โดยให้คนงานที่ชำนาญคอยตรวจรักษาอุณหภูมิโรงบ่ม ประมาณวันละ 2-3 ชั่วโมง เพราะฉะนั้นเวลาที่ใช้ในการดูแลรักษาก้อนเชื้อต่อรุ่นประมาณ 10-12 ชั่วโมง

$$\begin{aligned}
 \text{ต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาก้อนเชื้อ} &= \text{ค่าแรงชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนย.ม.ที่ใช้ในการดูแลรักษาก้อนเชื้อ}}{\text{จำนวนย.ม.ทำงานใน 1 วัน}} \\
 &= 50 \times \frac{12}{8} \\
 &= 75 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

- ค่าแรงในการนำก้อนเชื้อออกจากโรงบ่มและฉีดฆ่าเชื้อโรงบ่มจากการศึกษาเวลาทำงาน ถ้าใช้คนงาน 1 คนยกถุงก่อนเชื้อ 3,000 ถุงออกจากโรงบ่มจะทำให้เสร็จภายใน 4 ย.ม. และคนงาน 1 คน จะสามารถทำการฉีดพ่นฆ่าเชื้อโรงบ่ม 1 โรงเสร็จใช้เวลาประมาณ 3 ย.ม.

ต้นทุนค่าแรงในการนำก้อนเชื้อออกและฉีดฆ่าเชื้อโรงบ่ม

$$\begin{aligned}
 &= \text{ค่าแรง/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้นำก้อนเชื้อออกและฉีด}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานใน 1 วัน}} \\
 &= 40 \times \frac{7}{8} \\
 &= 35 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{รวมต้นทุนค่าแรงงานขั้นทำก้อนเชื้อ} &= \text{ค่าแรงเตรียมปุ๋ยหมัก} + \text{เชื้อเชื้อลงบนตุ่งก้อนเชื้อ} + \text{ยกเข้า} \\
 &\quad \text{โรงบ่ม} + \text{ดูแลรักษา} + \text{นำก้อนเชื้อออกโรงบ่มและฉีดฆ่าเชื้อ} \\
 &= 400 + 625 + 20 + 75 + 35 \\
 &= 1,155 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

3. ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ

3.1 ค่าฆ่าฆ่าเชื้อห้องเชื้อเชื้อและโรงบ่ม โดยใช้อายฆ่าเชื้อผสมน้ำสัดทำความสะอาด
 ละอองห้องเชื้อเชื้อและโรงบ่มก่อนเชื้อ ในการฆ่าเชื้อโรงบ่ม/รุ่นประมาณว่าใช้อายฆ่าเชื้อประมาณ
 1 ขวด ราคาขวดละ 80-100 บาท เพราะฉะนั้นค่าฆ่าฆ่าเชื้อเท่ากับ 100 บาท

3.2 ค่าน้ำ ใช้ในการเตรียมวัสดุและล้างโรงบ่มประมาณว่าใช้/รุ่นตกประมาณ
 200 บาท

3.3 ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง
 ค่าไฟฟ้า ใช้ในโรงบ่มและห้องเชื้อเชื้อ ประมาณเดือนละ 200 บาท
 ค่ากำลังเชื้อเพลิง ในการทำก้อนเชื้อรุ่นหนึ่ง ๆ จะทำการนั่งฆ่าเชื้อใน
 ปุ๋ยหมัก ใช้เชื้อเพลิง-น้ำมันโซล่าประมาณ 250-300 บาท

รวมค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิงประมาณ 500 บาท

3.4 ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ได้แก่ กงพลาสติททนความร้อน สานี กระดาษโย
 ยางรัด แอลกอฮอล์ ฯลฯ ประมาณว่ามีค่าใช้จ่ายเหล่านี้/รุ่นประมาณ 300 บาท

3.5 ค่าใช้จ่ายเปิดเตล็ด เช่น ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องมือ ประมาณ
ว่ามีค่าใช้จ่าย/รุ่นประมาณ 200 บาท

3.6 ค่าเช่าที่ดิน ในการทำฟาร์มเชื้อเห็ดฟางขนาด 3,000 ไร่/รุ่น
จะใช้พื้นที่ประมาณ 100 ตารางวา ประกอบด้วยโรงบ่มเชื้อขนาดจุได้ 3,000 ไร่ 1 โรง
โรงเก็บวัสดุและหมักปุ๋ย 1 โรง สำนักงานซึ่งภายในประกอบด้วยห้องเขี่ยเชื้อ ซึ่งค่าเช่าที่ดิน/
ไร่ ไร่ละ 300 บาท

$$\begin{aligned} \text{ค่าเช่าที่ดิน/ปี} &= 75 \text{ บาท} \\ \text{ค่าเช่าที่ดิน/รุ่น} &= \frac{\text{ค่าเช่าที่ดิน/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่ทำก่อนเชื้อใน 1 ปี}} \\ &= \frac{75}{15} \\ &= 5 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3.7 ค่าเสื่อมราคา-อาคาร ประกอบด้วย

<u>ประเภทโรงเรือน</u>	<u>หน่วย</u>	<u>ราคา/หน่วย</u>	<u>จำนวนเงิน</u>	<u>อายุใช้งาน</u>
1. โรงเรือนบ่มเชื้อ (4x8x3 เมตร)	1	4,000	4,000	3 ปี
2. โรงเก็บวัสดุและหมักปุ๋ย (10x15x3 เมตร)	1	3,000	3,000	3 ปี
3. สำนักงานและห้องเขี่ยเชื้อ	1	7,000	7,000	10 ปี
			<u>14,000</u>	

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคา/ปี} &= \frac{\text{มูลค่าโรงเรือนที่ซื้อมา}}{\text{อายุการใช้งานของโรงเรือน}} \\ &= \frac{7,000}{3} + \frac{7,000}{10} \\ &= 3,033.33 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคา/รุ่น} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี}} \\ &= \frac{3,033.33}{15} = 202 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3.8 ค่าเสื่อมราคา - เครื่องมืออุปกรณ์

รายการ	หน่วย	ราคา/หน่วย	จำนวนเงิน	อายุใช้งาน
1. บ่อแช่ฟาง	1	2,500	2,500	10 ปี
2. เครื่องตัดฟาง	1	1,500	1,500	
3. เครื่องตบปุ๋ย	1	7,000	7,000	
4. เตาน้ำหมักและอุปกรณ์	1	2,000	2,000	
5. เครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์	1	3,000	3,000	
6. เครื่องพ่นฝอย	1	1,200	1,200	
7. หม้อฝังความดัน ขนาด 18 PSI	1	8,000	8,000	
8. ตู้แช่เยื่อและอุปกรณ์แช่เยื่อ (เยื่อแช่, ตะเกียงแอลกอฮอล์, หลอดไฟจุดราไวโอเลต ฯลฯ)	1	1,200	1,200	
9. อุปกรณ์เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ (หม้อต้ม, กระจัง, กะละมัง, มีด, ตะแกรงร่อน, บัวรดน้ำ, เสียม, ลอบ, โถงน้ำ, กรวย, หลอดไฟ, ผ้าขาวบาง)	1	1,000	1,000	2 ปี
			<u>27,400</u>	

ค่าเสื่อมราคา/ปี = มูลค่าเครื่องมืออุปกรณ์ที่ซื้อ

$$= \frac{26,400}{10} + \frac{1,000}{2}$$

$$= 3,140 \text{ บาท}$$

ค่าเสื่อมราคา/รุ่น = ค่าเสื่อมราคา/ปี
จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี

$$= \frac{3,140}{15}$$

$$= 209 \text{ บาท}$$

ตารางที่ 11

ต้นทุนการผลิตก้อนเชื้อ/รุ่น (3,000 ถัง)

รายการ	เงินสด	ประเมิน	รวมเงิน
1. ต้นทุนวัตถุดิบ			
1.1 ค่าสายพันธุ์	-	16.-	16.-
1.2 ค่าอาหารวัน P.D.A.	-	10.-	10.-
1.3 ค่าปุ๋ยหมัก	800.-	-	800.-
2. ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง			
2.1 ขึ้นท่าหัวเชื้อบริสุทธิ์	-	12.25	12.25
2.2 ขึ้นท่าก้อนเชื้อ	1,155.-	-	1,155.-
3. ต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตอื่น ๆ			
3.1 ค่ายาฆ่าเชื้อห้องเชื้อและโรงบ่ม	100.-	-	100.-
3.2 ค่าน้ำ	200.-	-	200.-
3.3 ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง	500.-	-	500.-
3.4 ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	300.-	-	300.-
3.5 ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	200.-	-	200.-
3.6 ค่าเช่าที่ดิน	-	5.-	5.-
3.7 ค่าเสื่อมราคา-อาคาร	-	202.-	202.-
3.8 ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์	-	209.-	209.-
	<u>3,255</u>	<u>454.25</u>	<u>3,709.25</u>

ค. ผลผลิตก้อนเชื้อเห็ดฟาง

ในการผลิตก้อนเชื้อเห็ดฟาง เป็นที่ยอมรับกันในฟาร์มผู้ผลิตก้อนเชื้อว่ามีเปอร์เซ็นต์การสูญเสียประมาณ 15% ทั้งนี้เกิดจากการที่เส้นใยเห็ดไม่เดินบนถุงก้อนเชื้อ หรือมีเชื้อจุลินทรีย์

อันขึ้นปะปนในก้อนเชื้อเห็ด ด้วยเหตุนี้ ผลผลิตก้อนเชื้อเห็ดที่ประมาณไว้ 3,000 ก./รุ้น จะให้ผลผลิตที่สามารถจำหน่ายได้

= ผลผลิตที่ประมาณไว้ - เปอร์เซนต์การสูญเสียโดยเฉลี่ย

= 3,000 - 450 = 2,550 ก.

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนก้อนเชื้อเห็ดฟาง/ก.} &= \frac{\text{ต้นทุนการผลิตก้อนเชื้อ/รุ้น}}{\text{ผลผลิตก้อนเชื้อเห็ดที่ได้}} \\ &= \frac{3,709.25}{2,550} \\ &= 1.45 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง

จะคำนวณเป็น

- ก. ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบกองสูง
- ข. ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบกองเตี้ย
- ค. ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบโรงเรือนชั่วคราว
- ง. ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบโรงเรือนถาวร
- จ. ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบโรงเรือนพิเศษ
- ก. ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง - แบบกองสูง

จากการสำรวจและออกแบบสอบถามเกษตรกรผู้เพาะเห็ดฟางในจังหวัดปทุมธานี ชัยนาท สิงห์บุรี และอุทัยธานี พบว่า การเพาะเห็ดแบบกองสูงในบ้ลสุบ้นยังมีอยู่บ้างแต่ไม่นิยมเพาะแบบนี้กันมากนัก

1. มาตรฐานการเพาะเห็ดฟาง - แบบกองสูง

1. แปลงเพาะ มีขนาดมาตรฐาน กว้าง 50 ช.ม. ยาว 4 เมตร และสูง 60 ช.ม. ทำชั้น 5 ชั้น

2. แผลงเพาะหนึ่งแปลงใช้ฟาง 40 ฟ่อน (ฟ่อนหนึ่งหมักประมาณ 3.5 ก.ก.)
ใช้เชื้อเห็ดฟาง 5 กุญ/กระป๋อง
3. ใช้เวลาเพาะหลังจากโรยเชื้อประมาณ 12-15 วัน ระยะเก็บผลผลิต
ประมาณ 20-30 วัน เก็บเห็ดทุก ๆ 2-3 วัน รวมเก็บประมาณ 3-4 รุ่น ช่วงห่างระหว่างรุ่น
ประมาณ 5-7 วัน
4. ในปีหนึ่งทำการเพาะ 3 ครั้งในช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ในพื้นที่
ที่ 1 ไร่ ทำการเพาะแบบกองสูง-ประมาณ 50 กอง/รุ่น

2. ต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง - แบบกองสูง

จากการศึกษาต้นทุนการผลิตเห็ดฟางแบบกองสูง/กองเพาะ จำแนกต้นทุนได้
ดังนี้

1) ต้นทุนวัตถุดิบ ได้แก่

1.1 ค่าวัสดุเพาะ ซึ่งได้แก่ฟางข้าว นิยมใช้ต่อชั่งกอน โดยปกติ

เกษตรกรนำต่อชั่งกอนที่ได้จากการทำมาจึงไม่ต้องเสียค่าฟาง เพียงแต่ใช้แรงงานในการตัด
กอนต้นข้าว คนหนึ่งสามารถตัดกอนต้นข้าวและมัดได้ประมาณ 60 ฟ่อน/วัน ซึ่งคิดเป็นมูลค่าต่อก

ประมาณฟ่อนละ 67 สตางค์ $\left(\frac{\text{ค่าแรงงาน/วัน/คน}}{\text{จำนวนฟ่อนที่ตัดกอนได้/วัน}} = \frac{40}{60} \right)$

ในกรณีที่ซื้อฟางข้าวจากน้าย่างเคียงสามารถซื้อได้ในราคาสำลละ 60 บาท (สำลหนึ่งรูฟ่อนข้าว
ประมาณ 80 ฟ่อน) ซึ่ง

คิดเป็นมูลค่าต่อกฟ่อนละ 75 สตางค์ $\left(\frac{\text{ราคาฟางข้าว/สำล}}{\text{จำนวนฟ่อนที่สุได้/สำล}} = \frac{60}{80} \right)$ ในการเพาะเห็ดฟางแบบ

กองสูงใช้ฟางคือประมาณ 40 ฟ่อน ราคาที่ใช้จะใช้ราคาที่สำลสามารถซื้อได้จากบริเวณข้างเคียง
คือ 75 สตางค์

ต้นทุนวัสดุเพาะ/กองเพาะ = จำนวนฟ่อนฟางข้าวที่ใช้/กองเพาะ x ราคาขายฟางข้าว
/ฟ่อน
= 40 x .75
= 30 บาท

1.2) ค่าอาหารเสริม จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรผู้เพาะเห็ดฟางแบบกองสูงไม่มีการให้อาหารเสริม ทั้งนี้เพราะอาหารเสริมที่นิยมใช้กันเช่น ไลซีน, ซีฟ้าย, ผักตบชวา หาได้ยากและมีราคาค่อนข้างสูง

1.3) ค่าเชื้อเห็ดฟาง ซื้อจากผู้ผลิตหรือจำหน่ายเชื้อในเขตจังหวัดนั้นๆ ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งได้จากผู้ผลิตและจำหน่ายเชื้อจากกรุงเทพฯ ราคาจำหน่ายถุงละ 3 บาท ในการเพาะแบบกองสูงกองหนึ่งปกติใช้เชื้อเห็ดฟาง 5 ถุง

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าเชื้อเห็ดฟาง/กองเพาะ} &= \text{จำนวนก้อนเชื้อที่ใช้/กองเพาะ} \times \text{ราคาจำหน่ายเชื้อ/ถุง} \\ &= 5 \times 3 \\ &= 15 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2) ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง

2.1) ค่าแรงงานในการเตรียมวัสดุเพาะ การคำนวณหาต้นทุนค่าแรงงานแบบกองสูงทำได้ยาก เพราะการใช้แรงงานส่วนใหญ่ใช้แรงงานจากสมาชิกในครัวเรือนที่ว่างในที่มีจะอาศัยหลักการประเมินค่าแรงจากการศึกษา เวลาทำการงานจริงของเกษตรกรดังนี้ ฟางข้าว 40 ฟ่อนยกไปแช่น้ำ 1 คืนและเก็บขึ้น ใช้เวลาทำงานจริงประมาณ 1 ชั่วโมง ค่าจ้างแรงงานธรรมดาปกติในบริเวณนี้/คน/วัน = 40 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงเตรียมวัสดุเพาะ} &= \text{ค่าแรงงานธรรมดา/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการเตรียมวัสดุเพาะ/กอง}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ &= 40 \times \frac{1}{8} \\ &= 5 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2.2) ค่าแรงงานในการทำกองและโรยเชื้อ เกษตรกรที่ชำนาญงานสามารถทำกองเพาะแบบกองสูงได้วันละประมาณ 4-5 กอง ค่าแรงงานชำนาญในบริเวณนี้/คน/วัน = 50 บาท

$$\begin{aligned}
 \text{ต้นทุนค่าแรงท่ากองและโรยเชื้อ} &= \frac{\text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน}}{\text{จำนวนกองที่ทำได้/วัน}} \\
 &= \frac{50}{4} \\
 &= 12.50 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

2.3) ค่าแรงในการดูแลรักษากองเพาะ ช่วงเวลาในการดูแลรักษา กองเพาะ/รุ่นประมาณ 12-15 วัน ในทางปฏิบัติลักษณะการดูแลรักษาแปลงเพาะใช้ลมชักในครัวเรือนที่ว่างงานซึ่งกำหนดได้ยาก อย่างไรก็ตาม อาศัยประเมินต้นทุนค่าแรงนี้โดยใช้หลักเกณฑ์ศึกษา เวลาการทำงานจริงดังนี้ ③-⑥-⑨ กล่าวคือ เมื่อทำแปลงเพาะเสร็จจะทิ้งแปลงไว้เฉย ๆ ประมาณวันที่ 3 ซึ่งทำการตรวจกองเพาะดูความร้อนและรดน้ำ รอลงถึงวันที่ 6 ทำการตรวจดู ความชื้นของกองอีกครั้ง และในวันที่ 9 ตรวจดูดอกเห็ด โดยปกติจะทำการตรวจกองรวมเป็นเวลา 3 วัน ใช้เวลาทำงานจริง/กองประมาณ 20 นาที/กองเพาะ ฉะนั้นเวลาที่ใช้ในการดูแลรักษา กองเพาะ/กอง/รุ่น = 60 นาที (3 วันวันละ 20 นาที)

$$\begin{aligned}
 \text{ต้นทุนค่าแรงดูแลรักษากองเพาะ} &= \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนนาทีที่ใช้ในการดูแลรักษากองเพาะ/รุ่น}}{\text{จำนวนนาทีทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\
 &= 50 \times \frac{60}{480} \\
 &= 6.25 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

2.4) ค่าแรงงานในการเก็บดอกเห็ด การเก็บดอกเห็ดฟางจะเก็บ ตอนเช้าตรู่ ช่วงเวลาในการเก็บดอกเห็ดแบบกองสูง/รุ่นประมาณ 20-30 วัน จากการศึกษา ลักษณะการทำงานพบว่า การเก็บดอกเห็ดจริงจะมีลักษณะการเก็บเป็นช่วง ๆ 3 ช่วงดังนี้ ⑫-⑭-⑰-⑱-⑲-⑳ กล่าวคือ จะเก็บเห็ดช่วงแรกในวันที่ 12-14 ต่อจากนั้นรอเก็บเห็ดช่วง ที่ 2 ในวันที่ 19-21 และเก็บงวดสุดท้ายภายในวันที่ 28-30 ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บดอกเห็ด แต่ละช่วงต่างกันประเมินได้ดังนี้ ช่วงแรกใช้เวลาเก็บประมาณวันละ 20 นาที/กอง ช่วงที่ 2 ใช้เวลาเก็บประมาณวันละ 10 นาที/กอง และช่วงที่ 3 ใช้เวลาเก็บประมาณวันละ 5 นาที/กอง

รวมเวลาดังหมดที่ใช้ในการเก็บดอกเห็ด/กอง/รุ่น = 105 นาที. (ช่วงแรก 3 วัน@ 20 นาที + ช่วงที่ 2,3 วัน@ 10 นาที + ช่วงที่ 3, 3 วัน@ 5 นาที).

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงเก็บดอกเห็ด} &= \text{ค่าแรงงานขานาย/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนนาที่ใช้ในการเก็บเห็ดทั้งหมด/รุ่น/กอง}}{\text{จำนวนนาที่ทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ &= 50 \times \frac{105}{480} \\ &= 10.94 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3) ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ

3.1) ค่ายากำจัดศัตรูเห็ด จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรใช้วิธีการเพาะ และดูแลรักษาอย่างง่าย ๆ จึงไม่มีการใช้ยาฆ่าแมลงหรือโรคศัตรูเห็ด

3.2) ค่าน้ำ ประเมินจากปริมาณน้ำที่ใช้ต่อกองเพาะ/รุ่นคือ ใช้น้ำ เพาะเห็ดแบบกองสูงประมาณ 10 ปีบ/กองสูง (ประมาณ 500 ลูกบาศก์เมตร) ราคาปีบละ 50 สลตางค์

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าน้ำ/กองเพาะ} &= \text{จำนวนหน่วยของน้ำที่ใช้ในกองเพาะ/รุ่น} \times \text{ราคา/หน่วย} \\ &= 10 \times 50 \\ &= 500 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3.3) ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิงของ เกษตรกรใช้ในรูป เครื่องสูบน้ำ แสงสว่างในการเก็บดอกเห็ดฯ ประเมินต่อเดือน 100 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง/กองเพาะ} &= \frac{\text{ค่าไฟฟ้าต่อเดือน}}{\text{ปริมาณกองเพาะที่เพาะใน 1 เดือน}} \\ &= \frac{100}{50} \\ &= 2 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3.4) ค่าแรงงานทางอ้อม ได้แก่ ค่าแรงงานในการจัดการดูแล

และควบคุมงานทั่วไปที่ไม่ใช่การเพาะเห็ดโดยตรง จากการสังเกตเกษตรกรผู้เพาะเห็ดพบว่า เจ้าของกิจการมักจะเป็นผู้ควบคุมดูแลจัดการเอง และลงมือทำงานด้านการเพาะ ดูแลรักษาและเก็บดอกเห็ดเอง ปกติแรงงานด้านนี้ต้องใช้แรงงานที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์ ควรได้รับผลตอบแทนเป็นเงินเดือนระหว่าง 1,500-3,000 บาท จากการสอบถามเกษตรกรเจ้าของพบว่า ส่วนใหญ่ใช้เวลาในงานเพาะเห็ดโดยตรงประมาณ $\frac{2}{3}$ ของเวลาทั้งหมด และใช้เวลาในการดูแลควบคุมการใช่แรงงานในครัวเรือนหรือแรงงานชั่วคราวประมาณ $\frac{1}{3}$ ของเวลาทั้งหมด ฉะนั้นในการประเมินต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อมจะประเมินจากระยะเวลาประมาณในการดูแลและควบคุมงานทั่วไป

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม/เดือน} &= \text{เงินเดือนผู้ควบคุมงาน} \times \text{ระยะเวลาที่ใช้ในการดูแลและควบคุมทั่วไป} \\ &= 1,500 \times \frac{1}{3} \\ &= 500 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม/รุ่น/กองเพาะ} &= \frac{\text{ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนกองที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\ &= \frac{500}{1 \times 50} \\ &= 10 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3.5) ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ได้แก่วัสดุสิ้นเปลือง เช่น ไม้ไผ่ ไม้รวก เขือก จากหรือฟางที่คลุมกองหรือแฉงรอบ ๆ กองเพาะ ประเมินจากการสอบถามพบว่า วัสดุสิ้นเปลือง/กองเพาะประมาณ 2 บาท

3.6) ค่าเช่าที่ดิน จากการสอบถามผู้เพาะเห็ดในจังหวัดดังกล่าว ราคาที่ดินอยู่ในระหว่างไร่ละ 10,000-20,000 บาท กรณีที่เช่าที่ดินจะเสียค่าเช่าระหว่าง 200-300 บาท/ไร่/ปี

เนื่องจากการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะเห็ดฟางแบบกองสูง ประเมินว่ามีการ
ใช้ที่ดินเพื่อการทำงานเพาะเห็ดจริงประมาณ 4 เดือน (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม)

$$\begin{aligned} \text{ค่าเช่าที่ดิน/ไร่ในการทำงานเพาะเห็ดจริง} &= \text{ค่าเช่าที่ดิน/ปี} \times \frac{\text{จำนวนเดือนที่ใช้ที่ดินจริง}}{\text{จำนวนเดือนทั้งหมดใน 1 ปี}} \\ &= 300 \times \frac{4}{12} \\ &= 100 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ในปีหนึ่งทำการเพาะเห็ดฟางแบบกองสูง 3 ครั้ง ครั้งละประมาณ
50 กอง คิดเป็นการเพาะเห็ดฟางทั้งหมด/ปี = 150 กอง

$$\begin{aligned} \therefore \text{ต้นทุนค่าเช่าที่ดิน/กองเพาะ} &= \frac{\text{ค่าเช่าที่ดิน/ไร่ในการทำงานเพาะเห็ดจริง}}{\text{จำนวนกองเพาะทั้งหมดที่เพาะใน 1 ปี}} \\ &= \frac{100}{150} \\ &= .67 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3.7) ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเพาะเห็ดฟางแบบกองสูง ขนาด

200 กอง/พื้นที่ 1 ไร่

รายการ	หน่วย	ราคา/หน่วย	จำนวนเงิน	อายุใช้งาน(ปี)
1. เครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์	1	3,000	3,000	10
2. ผ้าพลาสติก	25	120	3,000	2
3. แผ่นไม้กระดาน	2	50	100	
4. บัวรดน้ำ	2	50	100	
5. เสียมและจอบ	2	30	60	
6. มีด (เคียว)	2	50	100	
7. ใองน้ำ	4	100	400	
8. ตะกร้า	6	45	270	
9. หมวกและงอบ	2	20	40	
			<u>7,070</u>	

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/ปี} &= \frac{\text{มูลค่าเครื่องมืออุปกรณ์ที่ซื้อมา}}{\text{อายุใช้งานเครื่องมือ}} \\
 &= \frac{3,000}{10} + \frac{4,070}{2} \\
 &= 2,335 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/รุ่น} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะได้ใน 1 ปี}} \\
 &= \frac{2,335}{3} \\
 &= 778.33 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/รุ่น/} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/รุ่น}}{\text{จำนวนกองเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\
 \text{กองเพาะ} &= \frac{778.33}{50} \\
 &= 15.57 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12

ต้นทุนการผลิตเห็ดฟางแบบกองสูง/กอง

รายการ	เงินสด	ประเมิน	รวมเงิน
1. ต้นทุนวัตถุดิบ			
1.1 ค่าวัสดุเพาะ	30.-	-	30.-
1.2 ค่าอาหารเสริม	-	-	-
1.3 ค่าเชื้อเห็ดฟาง	15.-	-	15.-
2. ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง			
2.1 ค่าแรงเตรียมวัสดุเพาะ	-	5.-	5.-
2.2 ค่าแรงทำกองและโรยเชื้อ	-	12.50	12.50
2.3 ค่าแรงดูแลรักษาแปลงเพาะ	-	6.25	6.25
2.4 ค่าแรงเก็บดอกเห็ด	-	10.94	10.94
3. ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ			
3.1 ค่ายากำจัดโรคแมลงศัตรูเห็ด	-	-	-
3.2 ค่าน้ำ	5.-	-	5.-
3.3 ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง	2.-	-	2.-
3.4 ค่าแรงงานทางอ้อม	-	10.-	10.-
3.5 ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ	2.-	-	2.-
3.6 ค่าเช่าที่ดิน	-	.67	.67
3.7 ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์	-	15.57	15.57
	<u>54</u>	<u>60.93</u>	<u>114.93</u>

3. ผลผลิตเห็ดฟาง-แบบกองสูง

การเพาะเห็ดฟางแบบกองสูง ผลผลิตที่ได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อม การผลิตต่าง ๆ โดยปกติการเพาะแบบกองสูงจะให้ผลผลิตอยู่ระหว่าง 4-10 กก./กองเพาะ หรือ ประมาณ 3-8% ของน้ำหนักวัสดุแห้งที่ใช้เพาะ สำหรับการเพาะเห็ดฟางแบบกองสูง จากการสำรวจ พบว่า ผลผลิตเฉลี่ยแบบกองสูงประมาณ 6 กก./กองเพาะ

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนเห็ดฟาง/กก. - แบบกองสูง} &= \frac{\text{ต้นทุนผลิต/กองเพาะ}}{\text{ผลผลิตเฉลี่ย/กองเพาะ}} \\ &= \frac{114.93}{6} \\ &= 19.16 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ข. ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง-แบบกองเตี้ย

การเพาะเห็ดฟางแบบกองเตี้ยเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในเกษตรกรผู้เพาะเห็ดในบริเวณภาคกลางหรือ 4 จังหวัดที่ออกสำรวจ

มาตรฐานการเพาะเห็ดฟาง-แบบกองเตี้ย

1. แปลงเพาะ มีขนาดมาตรฐานกว้าง 30 ซม. ยาว 1-1.5 เมตร และสูง 40 ซม. ทำเป็นชั้น 3-4 ชั้น
2. แปลงเพาะหนึ่งแปลง ใช้ฟางประมาณ 3 ฟ่อน (ฟ่อนหนึ่งหนักประมาณ 3.5 ก.ก.) อาหารเสริมที่นิยมใช้ได้แก่ ไล้ปูน ใช้ประมาณ 1 ก.ก. และใช้เชื้อเห็ดฟาง 1 ถุง/กระป๋อง
3. ใช้เวลาหลังจากโรยเชื้อแล้วประมาณ 10-12 วัน ระยะเวลาเก็บผลผลิตประมาณ 4-5 วัน โดยเก็บดอกเห็ดทุก ๆ 2-3 วัน รวมเก็บประมาณ 2 รุ่น
4. ในปีหนึ่งสามารถทำการเพาะเห็ดแบบนี้ได้ตลอดปี จะเพาะได้ประมาณ 18 รุ่น/ปี ในพื้นที่ 1 ไร่สามารถทำกองเพาะแบบกองเตี้ยได้รุ่นละประมาณ 200 กอง โดยทำเป็นชุด รุ่นละประมาณ 10 ชุด ชุดละประมาณ 20 กอง

ต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง-แบบกองเตี้ย

จากการศึกษาต้นทุนการผลิตเห็ดฟางแบบกองเตี้ย/กองเพาะ สามารถจำแนกต้นทุน
ได้ดังนี้

1) ต้นทุนวัตถุดิบ ได้แก่

1.1) ค่าวัสดุเพาะ ได้แก่ ตอซังข้าว ในการเพาะเห็ดฟางแบบกองเตี้ยจะ
ใช้ฟางอย่างประมาณ 3 ฟ่อน/กองเพาะ ราคาฟางข้าวในตลาดภาคกลางที่สำรวจ ราคาตกประมาณ
ฟ่อนละ 75 สตางค์

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าวัสดุเพาะ/กองเพาะ} &= \text{จำนวนหน่วยฟางที่ใช้ในการเพาะ/กอง} \\ &\quad \times \text{ราคาต่อหน่วย} \\ &= 3 \times .75 \\ &= 2.25 \text{ บาท} \end{aligned}$$

1.2) ค่าอาหารเสริม อาหารเสริมที่นิยมในภูมิภาคนี้ได้แก่ไส้หมูนํ ปกติจำหน่าย
เป็นกระสอบ กระสอบละ 45 บาท (1 กระสอบหนักประมาณ 15 ก.ก.) 1 กระสอบใส่กองเพาะ
แบบกองเตี้ยได้ประมาณ 15 กอง เจลลี่ต่อกองประมาณ 1 ก.ก./กองเพาะ ราคาไส้หมูนํเจลลี่/
ก.ก. ประมาณ 3 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าอาหารเสริม/กองเพาะ} &= \text{ปริมาณหน่วยไส้หมูนํที่ใช้ในการเพาะ/กอง} \\ &\quad \times \text{ราคาต่อหน่วย} \\ &= 1 \times 3 \\ &= 3 \text{ บาท} \end{aligned}$$

1.3) ค่าเชื้อเห็ดฟาง ในการเพาะแบบกองเตี้ย 1 กองใช้เชื้อเห็ดฟาง
ประมาณ 1 ถัง ราคาจำหน่ายถังละ 3 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าเชื้อเห็ดฟาง/กองเพาะ} &= \text{จำนวนหน่วยเชื้อเห็ดที่ใช้ในกองเพาะ} \\ &\quad \times \text{ราคาต่อหน่วย} \\ &= 1 \times 3 \\ &= 3 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2) ต้นทุนแรงงานทางตรง

2.1) ค่าแรงงานในการเตรียมวัสดุเพาะและอาหารเสริม ในกำรคำนวณ ต้นทุนอาศัยการประเมินจากการทำงานเกษตรกรเป็นหลัก กล่าวคือ ฟางข้าว 3 ฟ่อนใช้เวลา ในการยกไปแช่น้ำทิ้งไว้ 1 คืน และเก็บขึ้น ส่วนอาหารเสริมเพียงแต่แช่น้ำแล้วยกขึ้น งานทั้งหมดใช้เวลาทำงานจริงประมาณ 6-8 นาที/กองเพาะ ค่าจ้างแรงงานธรรมดา/คน/วัน = 40 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงเตรียมวัสดุเพาะ} &= \text{ค่าแรงงานธรรมดา/คน/วัน} \times \\ &\quad \frac{\text{จำนวนนาที่ใช้ในการเตรียมวัสดุ/กอง}}{\text{จำนวนนาที่ทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ &= 40 \times \frac{8}{480} \\ &= .67 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2.2) ค่าแรงงานทำกองและโรยเชื้อ เกษตรกรที่ชำนาญสามารถทำ กองเพาะแบบกองเตี้ยได้วันหนึ่งประมาณ 25-30 กอง ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน = 50 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงทำกองและโรยเชื้อ} &= \frac{\text{ค่าแรงชำนาญ/คน/วัน}}{\text{จำนวนกองเพาะที่ทำได้ใน 1 วัน}} \\ &= \frac{50}{25} \\ &= 2 \text{ บาท} \end{aligned}$$

อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามเกษตรกรพบว่า มีเกษตรกรทั่วไปรับจ้างทำหมอน หรือกองเตี้ย ในอัตราค่าจ้าง/กองเตี้ย = 1.50 บาท ฉะนั้นในการคำนวณหาต้นทุนค่าแรง ทำกองและโรยเชื้อ จะใช้ราคาที่ต่ำกว่าค่าจ้าง ได้ในท้องถิ่นที่สำรวจคือ 1.50 บาท/กองเตี้ย

2.3) ค่าแรงงานในการดูแลรักษาองพาะ ช่วงระยะเวลาในการดูแลรักษาแปลงพาะแบบกองเดี่ยวประมาณ 10-12 วัน ในการประเมินต้นทุนค่าแรงนี้จะอาศัยเกณฑ์การพิจารณาของเกษตรกรเป็นหลักดังนี้ ③—⑥—⑨ กล่าวคือ เมื่อทำองเสร็จจะทิ้งกองไว้เลย ๆ จนถึงวันที่ 3 จะทำการตรวจกองดูความร้อน อุณหภูมิ รอจนถึงวันที่ 6 ทำการตรวจดูความชื้นของกองพาะ และในวันที่ 9 ตรวจดูดอกเห็ด โดยปกติจะทำการตรวจดูแลกองพาะวันละครั้ง ใช้เวลาประมาณ 5 นาที/กองพาะ รวมเวลาที่ใช้ในการดูแลรักษาองพาะแบบกองเดี่ยว/รุ่น ประมาณ 15 นาที (ใช้เวลา 3 วัน วันละ 5 นาที)

ต้นทุนค่าแรงดูแลรักษาองพาะ

$$\begin{aligned}
 &= \text{ค่าแรงงานขานาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนนาทีที่ใช้ในการดูแลรักษาอง/รุ่น}}{\text{จำนวนนาทีทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\
 &= 50 \times \frac{15}{480} \\
 &= 1.56 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

2.4) ค่าแรงงานในการเก็บดอกเห็ด จากการศึกษาการทำงานพบว่า การเก็บดอกเห็ดแบบกองเดี่ยวจะเป็นช่วง ๆ ประมาณ 2 ช่วงดังนี้ ⑩-⑫ — ⑮-⑰ คือ จะเก็บดอกเห็ดช่วงแรกในวันที่ 10-12 รอไปจนถึงวันที่ 15-17 จึงเก็บอีกช่วงหนึ่ง เวลาที่ใช้ในการเก็บเห็ดแต่ละช่วงต่างกันคือ ในช่วงแรกใช้เวลาเก็บประมาณวันละ 4 นาที/กองเดี่ยว ช่วงที่ 2 ใช้เวลาเก็บประมาณ 2 นาที/กองเดี่ยว รวมเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการเก็บเห็ด/กองเดี่ยว/รุ่น เท่ากับ 18 นาที (ช่วงแรก 3 วัน ๆ ละ 4 นาที + ช่วงที่ 2, 3 วัน ๆ ละ 2 นาที)

ต้นทุนค่าแรงเก็บดอกเห็ด

$$\begin{aligned}
 &= \text{ค่าแรงงานขานาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนนาทีที่ใช้ในการเก็บดอกเห็ด/กอง/รุ่น}}{\text{จำนวนนาทีทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\
 &= 50 \times \frac{18}{480} \\
 &= 1.88 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

3) ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ

3.1) ค่ายากำจัดแมลงศัตรูเห็ด เกษตรกรผู้เพาะเห็ดแบบกองเตี้ยส่วนใหญ่มีการดูแลรักษากองเพาะเกี่ยวกับแมลงศัตรูเห็ดบ้าง ยก่ากำจัดศัตรูเห็ดที่สำคัญได้แก่ เชฟวิน เตนเทน ยาเบื่อหนูและปูนขาว จากการสอบถามพบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายนี้ประมาณเดือนละ 50-60 บาท เนื่องจากการเพาะแบบกองเตี้ยในเวลา 1 เดือนสามารถทำการเพาะได้ประมาณ 1.5 รุ่น รุ่น ละประมาณ 200 กอง

ต้นทุนค่ายากำจัดแมลงศัตรูเห็ด/กองเพาะ

$$= \frac{\text{รายจ่ายค่ายา/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะได้ใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนกองที่เพาะใน 1 รุ่น}}$$

$$= \frac{50}{1.50 \times 200}$$

$$= .17 \text{ บาท}$$

3.2) ค่าน้ำ จากการสอบถามพบว่า การใช้น้ำ/กองเพาะกองเตี้ย จะใช้น้ำประมาณ $1\frac{1}{2}$ ปีบ (ประมาณ 75 ลูกบาศก์เมตร) ราคาจำหน่ายปีบละ 50 ล้านบาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าน้ำ/กองเพาะ} &= \text{จำนวนหน่วยน้ำที่ใช้/กองเตี้ย} \times \text{ราคาต่อหน่วย} \\ &= 1.5 \times .50 \\ &= .75 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3.3) ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง ค่าใช้จ่ายด้านไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิงใช้ในรูปเครื่องสูบน้ำ แสงสว่างในการเก็บดอกเห็ดฯ ค่าใช้จ่ายด้านนี้/เดือนของเกษตรกรประมาณ 100 บาท

ต้นทุนค่าไฟฟ้ากำลังเชื้อเพลิง/กองเพาะ

$$= \frac{\text{ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนกองที่เพาะได้ใน 1 รุ่น}}$$

$$= \frac{100}{1.5 \times 200} = .33 \text{ บาท}$$

3.4) ค่าแรงงานทางอ้อม ได้แก่ ค่าแรงงานในการจัดการดูแลและควบคุม

งานทั่วไปที่ไม่ใช่การเพาะเห็ดโดยตรง จากการสอบถามเกษตรกรเจ้าของพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เวลาในงานเพาะเห็ดโดยตรงประมาณ $\frac{2}{3}$ ของเวลาทั้งหมด ส่วนเวลาอีก $\frac{1}{3}$ ใช้ในการดูแลควบคุมการใช้แรงงานทางตรง ฉะนั้นในการประเมินต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อมจะประเมินจากระยะเวลาโดยประมาณในการดูแลและควบคุมงานทั่วไป

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม/เดือน} &= \text{เงินเดือนผู้ควบคุมงาน} \times \text{ระยะเวลาที่ใช้ในการดูแลและควบคุมทั่วไป} \\ &= 1,500 \times \frac{1}{3} = 500 \text{ บาท} \end{aligned}$$

∴ ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม/รุ่น/กองเพาะ

$$= \frac{\text{จำนวนค่าแรงงานทางอ้อม/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนกองที่เพาะใน 1 รุ่น}} = \frac{500}{1.5 \times 200} = 1.67 \text{ บาท}$$

3.5) ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ได้แก่วัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ เช่น ไม้รวก ไม้ไผ่ เชือก

ผูกทำแปลง ฟางหรือจากคลุมกอง ฯลฯ จากการสอบถามเกษตรกรพบว่า มีค่าใช้จ่ายพวกวัสดุสิ้นเปลืองเบ็ดเตล็ดเดือนละประมาณ 100 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด/กองเพาะ} &= \frac{\text{ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนกองที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\ &= \frac{100}{1.5 \times 200} = .33 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3.6) ค่าเช่าที่ดิน ในภูมิภาคที่สำรวจพบว่า ค่าเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรอยู่ในระหว่าง 200-300 บาท/ไร่/ปี เนื่องจากปีหนึ่งสามารถเพาะเห็ดแบบกองเตี้ยได้ 18 รุ่น ๆ ละ 200 กอง

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าเช่าที่ดิน/รุ่น} &= \frac{\text{ค่าเช่าที่ดิน/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะได้ใน 1 ปี}} \\ &= \frac{300}{18} = 16.67 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าเช่าที่ดิน/กองเพาะ} &= \frac{\text{ค่าเช่าที่ดิน/รุ่น}}{\text{จำนวนกองที่เพาะได้ใน 1 รุ่น}} \\ &= \frac{16.67}{200} = .08 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3.7) ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมือและอุปกรณ์

เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเพาะเห็ดฟางแบบกองเตี้ย ขนาด 800 กอง /

พื้นที่ 1 ไร่

รายการ	หน่วย	ราคา/หน่วย	จำนวนเงิน	อายุใช้งาน
1. เครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์	1	3,000	3,000.-	10
2. ผ้าพลาสติกคลุมกอง	25	120	3,000.-	2
3. ไม้แบบกองเตี้ย และไม้กระดาน	2	150	300.-	
4. บัวรดน้ำ	2	50	100.-	
5. มีด (เคียว)	2	50	100.-	
6. เสียม-จอบ	2	30	60.-	
7. โอง่งน้ำ	4	100	400.-	
8. ตะกร้า	6	45	270.-	
9. หมวก-จอบ	2	20	40.-	
			<u>7,270.-</u>	

$$\text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/ปี} = \frac{\text{มูลค่าเครื่องมืออุปกรณ์}}{\text{อายุใช้งาน}}$$

$$= \frac{3,000}{10} + \frac{4,270}{2}$$

$$= 2,435 \text{ บาท}$$

$$\text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/รุ่น} = \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ไร่}}$$

$$= \frac{2,435}{18}$$

$$= 135,28 \text{ บาท}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/รุ่น/กองเพาะ} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/รุ่น}}{\text{จำนวนกองที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\
 &= \frac{135.28}{200} \\
 &= .68 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ตารางที่ 13

ต้นทุนการผลิตเห็ดฟางแบบกองเดี่ยว/กอง

รายการ	เงินสด	ประเมิน	รวมเงิน
1. ต้นทุนวัตถุดิบ			
- ค่าวัสดุเพาะ	2.25	-	2.25
- ค่าอาหารเสริม	3.-	-	3.-
- ค่าเชื้อเห็ดฟาง	3.-	-	3.-
2. ค่าแรงงานทางตรง			
- ค่าแรงเตรียมวัสดุเพาะ	-	.67	.67
- ค่าแรงทำกองและโรยเชื้อ	-	1.50	1.50
- ค่าแรงดูแลรักษากองเพาะ	-	1.56	1.56
- ค่าแรงเก็บดอกเห็ด	-	1.88	1.88
3. ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ			
- ค่ายากำจัดแมลงศัตรูเห็ด	.17	-	.17
- ค่าน้ำ	.75	-	.75
- ค่าไฟฟ้าและกำส้งเชื้อเพลิง	.33	-	.33
- ค่าแรงงานทางอ้อม	-	1.67	1.67
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	.33	-	.33
- ค่าเช่าที่ดิน	-	.08	.08
- ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์	-	.68	.68
	<u>9.83</u>	<u>8.04</u>	<u>17.87</u>

3. ผลผลิตเห็ดฟาง-แบบกองเตี้ย

ผลผลิตเห็ดฟางแบบกองเตี้ยได้ค่อนข้างแน่นอนกว่าแบบกองสูง โดยปกติผลผลิตต่อกองจะได้ระหว่าง 7-1.2 กก. คือ ประมาณ 6-10% ของน้ำหนักวัสดุแห้งที่ใช้เพาะ จากการสำรวจการเพาะเห็ดฟางแบบกองเตี้ยในภูมิภาคเขตนีพบว่า ผลผลิตเฉลี่ยแบบกองเตี้ยเท่ากับ 1 กก./กองเพาะ

$$\text{ต้นทุนเห็ดฟาง/กก. แบบกองเตี้ย} = 17.87 \text{ บาท}$$

ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนชั่วคราว

เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบข้อมูลต้นทุน จะกำหนดมาตรฐานดังนี้

1. มาตรฐานการเพาะเห็ดฟาง-แบบกองเตี้ยและใช้โรงเรือนชั่วคราวคลุมกอง

- ขนาดโรงเรือน เป็นโรงเรือนมุงด้วยจากหรือหญ้าคา ทำเป็นแผงสามารถเปิดออกได้ ขนาดโรงเรือนมาตรฐานกว้าง 5 เมตร ยาว 10 เมตร และสูง 1-1.5 เมตร การเพาะทำเป็นกองแบบกองเตี้ย กองเป็น 2 แถว แถวละ 15 กอง ตรงระหว่างแถวเป็นช่องว่างสำหรับทางเดิน

- โรงเพาะหนึ่งไร่ฟางประมาณ 90 ฟ่อน (ประมาณ 315 กก.) อาหารเสริมเป็นไส้หมัก ใช้ประมาณ 2 กระสอบ (ประมาณ 30 กก.) ใช้เชื้อเห็ดฟางประมาณ 30 ถุง/กระป๋อง

- ใช้เวลาเพาะหลังจากทำกองโรยเชื้อประมาณ 10-12 วัน ระยะเก็บผลผลิตประมาณ 4-5 วัน เก็บเห็ดทุก ๆ 2-3 วัน รวมเก็บประมาณ 2 รุ่น

- ในปีหนึ่งสามารถทำการเพาะเห็ดฟางแบบโรงเรือนชั่วคราวได้ตลอดทั้งปี โดยจะเพาะได้ประมาณ 18 รุ่น/ปี

ในพื้นที่ 1 ไร่ สามารถเพาะเห็ดแบบโรงเรือนชั่วคราวได้ประมาณ 8-10 โรงเรือน/รุ่น

2. ต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนชั่วคราว

ในการศึกษาต้นทุนการผลิตเห็ดฟางแบบโรงเรือนชั่วคราว จำแนกประเภทของต้นทุนต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 ต้นทุนวัตถุดิบ ได้แก่

- ค่าวัสดุเพาะ ได้แก่ ตอขงข้าวหรือฟางข้าว ในโรงเพาะหนึ่ง ๆ ละใช้ ฟางข้าว/รุ่นประมาณ 90 ฟ่อน ราคาขายฟ่อนละ 75 สตางค์

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าวัสดุเพาะ} &= \text{จำนวนหน่วยฟางที่ใช้/โรงเพาะ/รุ่น} \times \text{ราคา/หน่วย} \\ &= 90 \times .75 \\ &= 67.50 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าอาหารเสริม อาหารเสริมที่ใช้ได้แก่ ไลซีน ปกติจะใช้ไลซีนประมาณ 2 กระสอบ/โรงเพาะ/รุ่น ราคาขายไลซีนราคากระสอบละ 45 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าอาหารเสริม} &= \text{จำนวนหน่วยอาหารเสริมที่ใช้/โรงเพาะ/รุ่น} \times \text{ราคาขาย/หน่วย} \\ &= 2 \times 45 \\ &= 90 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าเชื้อเห็ดฟาง ในโรงเพาะแบบโรงเรือนชั่วคราวละใช้เชื้อเห็ดฟาง ประมาณ 30 ถุง ราคา จำนวนยเชื้อเห็ดถุงละ 3 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าเชื้อเห็ดฟาง} &= \text{จำนวนหน่วยเชื้อเห็ดฟางที่ใช้/โรงเพาะ/รุ่น} \times \text{ราคาขาย/หน่วย} \\ &= 30 \times 3 \\ &= 90 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2.2 ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง

- ค่าแรงงานในการเตรียมวัสดุเพาะและอาหารเสริม จากการศึกษาเวลาทำงานของคนงานในการเตรียมวัสดุเพาะและอาหารเสริมพบว่า ถ้าใช้คนงาน 1 คนในการทำงานเตรียมและแช่น้ำฟางและอาหารเสริมใน 1 โรงเพาะ ละใช้เวลาทำงานจริงประมาณ 3 ชั่วโมง ซึ่งค่าแรงงานธรรมดา/คน/วันเท่ากับ 40 บาท

ต้นทุนค่าแรงเตรียมวัสดุเพาะ

$$= \text{ค่าแรงงานธรรมดา/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการเตรียมวัสดุ/โรง/รุ่น}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}}$$

$$= 40 \times \frac{3}{8}$$

$$= 15 \text{ บาท}$$

- ค่าแรงงานในการทำกองและโรยเชื้อ จากการศึกษาพบว่าการลอกถาดฟาร์มเห็ดพบว่า คนงานที่ชำนาญงานสามารถทำกองได้ประมาณวันละ 25-30 กอง โดยค่าจ้างแรงงานชำนาญ/คน/วันเท่ากับ 50 บาท

ต้นทุนค่าแรงทำกองและโรยเชื้อ

$$= \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนกองเดียวที่ใช้/โรงเพาะ/รุ่น}}{\text{จำนวนกองเดียวที่ทำได้ใน 1 วัน/คนงาน}}$$

$$= 50 \times \frac{30}{25}$$

$$= 60 \text{ บาท}$$

- ค่าแรงงานในการสร้างโรงเพาะคลุมแปลงและดูแลรักษาโรงเพาะ ค่าแรงสร้างโรงเพาะคลุมแปลง ในการเพาะเห็ดฟางแบบนี้ จะสร้างโรงเรือนชั่วคราวคลุมกองเดี่ยว จากการศึกษาการทำงานพบว่า โรงเรือนชั่วคราวหนึ่ง ถ้าใช้คนงาน 1 คนนำแผงจากและโครงมา ประกอบเป็นโรงเรือนเพื่อคลุมกองเดี่ยว 1 ชุด (30 กอง) จะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

ต้นทุนค่าแรงสร้างโรงเพาะคลุมแปลง

$$= \text{ค่าจ้างแรงงานธรรมดา/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงในการประกอบโรงเพาะ/โรง}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}}$$

$$= 40 \times \frac{2}{8}$$

$$= 10 \text{ บาท}$$

ค่าแรงงานในการดูแลรักษาโรงเพาะ หลังจากทำกองและคลุมแปลงด้วย

โรงเรือนชั่วคราวแล้ว จะใช้เวลาในการดูแลรักษาโรงเพาะประมาณ 8-10 วัน แต่จากการศึกษา

การทำงานของคณงานด้านนี้พบว่าคณงานที่ทำงานที่ตรวจดูแลรักษาโรงเพาะจะทำงานครึ่งดังนี้คือ

③-⑥-⑧ หลังจากทำทองและคลุมแปลงแล้ว จะรอไปจนวันที่ 3 จึงทำการตรวจกองเพาะ
ดูอุณหภูมิ ความร้อน ในวันที่ 6 ตรวจดูอีกครั้งในด้านความชื้นและคอยรดน้ำ ขณะในวันที่ 9 ตรวจ
ดูดอกเห็ด โดยการตรวจดูแลโรงเพาะจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง/โรงเพาะ ซึ่งจะรวมเวลา
ในการดูแลรักษาโรงเพาะ/โรง/รุ่นเท่ากับ 6 ชั่วโมง (ใช้เวลา 3 วัน วันละ 2 ชั่วโมง)

ต้นทุนค่าแรงดูแลรักษาโรงเพาะ

$$\begin{aligned} &= \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการดูแลรักษาโรงเพาะ/โรง/รุ่น}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ &= 50 \times \frac{6}{8} \\ &= 37.50 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ต้นทุนค่าแรงสร้างโรงเพาะคลุมแปลงและดูแลรักษา

$$\begin{aligned} &= \text{ต้นทุนค่าแรงสร้างโรงเพาะคลุมแปลง} + \text{ต้นทุนค่าแรงดูแลรักษาโรงเพาะ} \\ &= 10 + 37.50 \\ &= 47.50 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานในการเก็บดอกเห็ดและรื้อโรงเพาะชั่วคราว ค่าแรงในการ

เก็บดอกเห็ด การเก็บดอกเห็ดจะเก็บในตอนเช้าตรู่ จากการศึกษาเวลาในการทำงานเก็บดอกเห็ด
พบว่า การเก็บดอกเห็ดจะเก็บเป็นช่วง ๆ 2 ช่วง คือ (10-12) — (15-17) จะเก็บช่วงแรก
ในระยะราววันที่ 10-12 และเก็บงวดที่ 2 ในช่วงวันที่ 15-17 ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บแต่
ละช่วงต่างกัน ประเมินได้ดังนี้ ช่วงแรกใช้เวลาเก็บประมาณวันละ 2 ชั่วโมง/โรงเพาะ ส่วน
ช่วงที่ 2 ใช้เวลาเก็บประมาณวันละ 1 ชั่วโมง/โรงเพาะ คิดเป็นเวลาที่ใช้ในการเก็บเห็ดฟาง/
โรงเพาะ/รุ่นเท่ากับ 9 ชั่วโมง (ช่วงแรกใช้เวลา 3 วัน ๆ ละ 2 ชั่วโมง ช่วงที่ 2 3 วัน
วันละ 1 ชั่วโมง)

ต้นทุนค่าแรงในการเก็บดอกเห็ด

$$\begin{aligned} &= \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้เก็บเห็ด/โรงเพาะ/รุ่น}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \end{aligned}$$

$$= 50 \times \frac{9}{8}$$

$$= 56.25 \text{ บาท}$$

ค่าแรงในการรื้อโรงเพาะข้าวคราว การรื้อโรงเพาะข้าวคราวเพื่อนำแผงจากไปตากแดด
นำเชื้อ/โรงเพาะข้าวคราวพบว่า ใช้คนงาน 1 คนทำงานนี้ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

ต้นทุนค่าแรงรื้อโรงเพาะข้าวคราว

$$= \text{ค่าแรงงานธรรมดา/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการรื้อโรงเพาะ/โรง/รุ่น}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}}$$

$$= 40 \times \frac{2}{8}$$

$$= 10 \text{ บาท}$$

ต้นทุนค่าแรงเก็บดอกเห็ดและรื้อโรงเพาะ

$$= \text{ต้นทุนค่าแรงเก็บดอกเห็ด} + \text{ต้นทุนค่าแรงรื้อโรงเพาะ}$$

$$= 56.25 + 10$$

$$= 66.25 \text{ บาท}$$

2.3 ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ

- ค่ายากำจัดแมลงศัตรูเห็ด ยากำจัดแมลงศัตรูเห็ดที่ใช้ได้แก่ เชฟริน
เดมเทน ยาเบื่อหนู เบนเลทและปูนขาว ฟาร์มเห็ดแบบนี้จะมีค่าใช้จ่ายค่ายาในเดือนหนึ่ง ๆ
ประมาณ 200 บาท

ต้นทุนค่ายากำจัดแมลงศัตรูเห็ด

$$= \frac{\text{ค่ายากำจัดศัตรูเห็ด/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}}$$

$$= \frac{200}{1.5 \times 10}$$

$$= 13.33 \text{ บาท}$$

- ค่าน้ำ ในการเพาะเห็ดฟางแบบโรงเรือนยั่วคราว/โรง/รุ่น จะใช้น้ำ ประมาณ 45-50 ซีบ (2,500ลูกบาศก์เมตร) ราคาจำหน่ายปีละ 50 สตางค์

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าน้ำ} &= \text{จำนวนหน่วยน้ำที่ใช้/โรงเพาะ/รุ่น} \times \text{ราคา/หน่วย} \\ &= 50 \times .50 \\ &= 25 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง ไฟฟ้าและเชื้อเพลิงใช้ในรูปเครื่องสูบน้ำ แล่งสว่างเก็บดอกเห็ด ไฟฟ้าที่อาคารสำนักงาน ฯลฯ ค่าใช้จ่ายไฟฟ้า-เชื้อเพลิง/เดือนประมาณ 100-150 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าไฟฟ้าและเชื้อเพลิง} &= \frac{\text{ค่าไฟฟ้า-เชื้อเพลิง / เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\ &= \frac{150}{1.5 \times 10} \\ &= 10 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานทางอ้อม ได้แก่ ค่าแรงงานของคณงานและผู้จัดการฟาร์ม ที่ไม่ได้ใช้งานเพาะเห็ดโดยตรง เนื่องจากฟาร์มขนาดเล็ก 10 โรงเรือน ปกติจะใช้คณงานประจำ 2 คนและผู้จัดการฟาร์ม 1 คน

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงงานทั้งหมด/เดือน} &= \begin{array}{l} \text{- คณงาน 2 คน คนละ 1,200 บาท/เดือน} = 2,400 \text{ บาท} \\ \text{- ผู้จัดการฟาร์ม เงินเดือน 1,500 บาท/เดือน} = \underline{1,500} \text{ บาท} \\ \underline{3,900} \text{ บาท} \end{array} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าแรงงานทั้งหมดสดสรร/รุ่น/โรงเพาะ} &= \frac{\text{ต้นทุนค่าแรงงานทั้งหมด/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\ &= \frac{3,900}{1.5 \times 10} \\ &= 260 \text{ บาท} \end{aligned}$$

เนื่องจากต้นทุนค่าแรงงานทางตรง/รุ่น/โรงเพาะ = 188.75¹ บาท

ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม/รุ่น/โรงเพาะ

= ต้นทุนค่าแรงงานทั้งหมด/รุ่น/โรงเพาะ - ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง/รุ่น/โรงเพาะ

= 260 - 188.75

= 71.25 บาท

- ค่าใช้จ่ายเปิดเตล็ด ได้แก่วัสดุสิ้นเปลือง เช่น ไม้รวก เชือก ไม้ไผ่

จากหรือหญ้าคา ฟางคลุมกอง ฯลฯ จากการสอบถามประเมินว่ามีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ประมาณ เดือนละ 300 บาท

ต้นทุนค่าใช้จ่ายเปิดเตล็ด

=
$$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายเปิดเตล็ด/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}}$$

=
$$\frac{300}{1.5 \times 10}$$

= 20 บาท

- ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าที่ดิน/ไร่/ปี ประมาณ 200-300 บาท เนื่องจากปีหนึ่ง

ทำการเพาะ 18 รุ่น รุ่นละ 10 โรงเรือน

ค่าเช่าที่ดิน/รุ่น =
$$\frac{\text{ค่าเช่าที่ดิน/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี}}$$

=
$$\frac{300}{18}$$

= 16.67 บาท

ค่าเช่าที่ดิน/รุ่น/โรงเพาะ =
$$\frac{\text{ค่าเช่าที่ดิน/รุ่น}}{\text{จำนวนโรงเรือนที่เพาะใน 1 รุ่น}}$$

=
$$\frac{16.67}{10}$$

= 1.67 บาท

¹ ได้จากตาราง 14

- ค่าเสื่อมราคา-โรงเรือนชั่วคราว ลักษณะโรงเรือนชั่วคราวประกอบด้วย จากหรือหญ้าคาที่ประกอบกันเป็นแผง ๆ และนำแผงจากประกอบเข้ากับโครงโรงเพาะ ซึ่งทำด้วย ไม้ไผ่เพื่อคลุมแปลงเพาะแบบกึ่งเตี้ย จากการสอบถามฟาร์มพบว่า ถ้าจะจ้างทำโรงเรือนชั่วคราว ราคาประมาณ 800-1,000 บาท/โรงเพาะ ในกรณีทำเองจะถูกกว่า คือ ราคาประมาณ 600 บาท/โรงเพาะ (เป็นค่าใช้จ่ายพวกวัสดุทำโรงเพาะ เช่น ไม้ไผ่ จาก เขือก ตะปู ประมาณ 500 บาท ใช้คนงาน 2 คนทำเสร็จใน 1 วัน คิดเป็นเงิน 100 บาท) อายุใช้งานโรงเรือนชั่วคราวแบบนี้ประเมินว่าจะใช้งานได้ 1 ปี

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคา-โรงเพาะ/โรงเพาะ/ปี} &= \frac{\text{มูลค่าอาคารโรงเพาะ/โรงเพาะ}}{\text{อายุใช้งาน}} \\ &= \frac{600}{1} \\ &= 600 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคาโรงเพาะ/โรงเพาะ/รุ่น} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/โรงเพาะ/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี}} \\ &= \frac{600}{18} \\ &= 33.33 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมือและอุปกรณ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการเพาะเห็ดฟางแบบโรงเรือนชั่วคราว ขนาด 10 โรงเรือน/พื้นที่ 1 ไร่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการ	หน่วย	ราคา/หน่วย	จำนวนเงิน	อายุใช้งาน
1. เครื่องสูบน้ำ	1	3,000	3,000	10
2. เครื่องพ่นฝอย	1	1,200	1,200	
3. ผ้าพลาสติกคลุมแปลง	20	120	2,400	2
4. ไม้แบบกองเตี้ย-ไม้ป่า	2	150	300	
5. บัวรดน้ำ	2	50	100	
6. ฝัด (เคียว)	2	50	100	
7. เสียม-ลอบ	2	30	60	
8. ไร่้งน้ำ	4	100	400	
9. ตะกร้า	6	45	270	
10. จอบ-หว่าน	2	20	40	
			<u>7,870</u>	

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/ปี} &= \frac{\text{มูลค่าเครื่องมืออุปกรณ์ที่ซื้อ} \\
 &\quad \text{อายุใช้งาน}}{=} \\
 &= \frac{4,200}{10} + \frac{3,670}{2} \\
 &= 2,255 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/รุ่น} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี}} \\
 &= \frac{2,255}{18} \\
 &= 125.28
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/รุ่น/โรงเพาะ} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/รุ่น}}{\text{จำนวนโรงเพาะที่ผลิตใน 1 รุ่น}} \\
 &= \frac{125.28}{10} \\
 &= 12.53 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ตารางที่ 14

ต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนชั่วคราว/โรงเพาะ/รุ่น

รายการ	เงินสด	ประเมิน	รวมเงิน
ต้นทุนวัตถุดิบ			
- ค่าวัสดุเพาะ	67.50	-	67.50
- ค่าอาหารเสริม	90.-	-	90.-
- ค่าเชื้อเห็ดฟาง	90.-	-	90.-
ค่าแรงงานทางตรง			
- ค่าแรงเตรียมวัสดุเพาะ	15.-	-	15.-
- ค่าแรงทำกองและโรยเชื้อ	60.-	-	60.-
- ค่าแรงสร้างโรงเรือนคลุมกองและดูแลรักษา	47.50	-	47.50
- ค่าแรงเก็บดอกเห็ดและรื้อโรงเพาะ	66.25	-	66.25
ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ			
- ค่ายากำจัดศัตรูเห็ด	13.33	-	13.33
- ค่าน้ำ	25.-	-	25.-
- ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง	10.-	-	10.-
- ค่าแรงงานทางอ้อม	71.25	-	71.25
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	20.-	-	20.-
- ค่าเช่าที่ดิน	-	1.67	1.67
- ค่าเสื่อมราคา-โรงเรือนชั่วคราว	-	33.33	33.33
- ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์	-	12.53	12.53
	<u>575.83</u>	<u>47.53</u>	<u>623.36</u>

3. ผลผลิตเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนชั่วคราว

การเพาะเห็ดฟางแบบกองเดี่ยวและใช้โรงเรือนชั่วคราวคลุมแปลง ผลผลิตที่ได้จากการเพาะแบบนี้ค่อนข้างจะแน่นอน ปกติโดยเฉลี่ยผลผลิต/กองเดี่ยวแบบนี้จะได้ประมาณ 1.0-1.5 กก. คือประมาณ 8-13% ของน้ำหนักวัสดุแห้งที่ใช้เพาะ ถ้าจะเปรียบเทียบผลผลิตเฉลี่ย/โรงเรือน/รุ่น จะได้ประมาณ 30-40 กก./โรงเรือน จากการสำรวจการเพาะเห็ดฟางแบบโรงเรือนชั่วคราวในภูมิภาคนี้ผลผลิตเฉลี่ย 35 กก./โรงเพาะ/รุ่น

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนเห็ดฟาง/กก.-แบบโรงเรือนชั่วคราว} &= \frac{\text{ต้นทุนการผลิต/โรงเรือน/รุ่น}}{\text{ผลผลิตเฉลี่ย/โรงเรือน/รุ่น}} \\ &= \frac{623.36}{35} \\ &= 17.81 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนถาวร

เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบต้นทุน จะกำหนดมาตรฐานดังนี้

1. มาตรฐานการเพาะเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนถาวร

- ขนาดโรงเรือน เป็นโรงเรือนถาวรซึ่งอาจบุด้วยกระเบื้องแผ่นเรียบหรือมุงด้วยจากหรือหญ้าคาก็ได้ พื้นโรงเรือนทำเป็นซีเมนต์ ขนาดโรงเรือนมาตรฐานกว้าง 6 เมตร ยาว 10 เมตร และสูง 2.5-3 เมตร ภายในโรงเพาะทำเป็นชั้นหรือหิ้งเพาะ 2 ด้านของโรงเพาะ มีขนาดกว้าง 1-1.5 เมตร ยาว 6-8 เมตร และสูง 1.8-2 เมตร โดยชั้นเพาะจะทำเป็น 4 ชั้น

- ในโรงเพาะหนึ่ง ๆ จะใช้ปุ๋ยหมักประมาณ 200 กก. ซึ่งประกอบด้วย ฟาง 30 ฟ่อน (105 กก.) อาหารเสริมที่ใช้ได้แก่ ไล้หนุ่น 6 กระสอบ (90 กก.) ถากถั่ว 3 กก. และรำละเอียด 2 กก. สำหรับเชื้อเห็ดฟางที่ใช้ในโรงเพาะประมาณ 60 ถุง/กระบ่อ

- ใช้เวลาเพาะหลังจากโรยเชื้อประมาณ 8-10 วัน ระยะเวลากีบดอกเห็ดประมาณ 3-4 วันเป็นการเก็บเห็ดรุ่นเดียว

- สามารถทำการเพาะเห็ดแบบโรงเรือนถาวรได้ตลอดปี ในปีหนึ่งจะสามารถทำ

การเพาะได้ประมาณ 15-18 รุ่น ในพื้นที่ 1 ไร่สามารถทำการเพาะได้ประมาณ 10 โรงเรือน/รุ่น

2. ต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนถาวร

จากการศึกษาต้นทุนจะจำแนกต้นทุนออกได้ดังนี้

2.1 ต้นทุนวัตถุดิบ ได้แก่

- ค่าวัสดุเพาะ วัสดุเพาะที่นิยมใช้คือปุ๋ยหมักจากฟางข้าว ในโรงเพาะแบบโรงเรือนถาวรจะใช้ปุ๋ยหมักซึ่งเป็นฟางข้าวประมาณ 30 ฟ่อน ราคาฟ่อนละ 75 สตางค์ และในการหมักจะใช้ปุ๋ยยูเรียเพื่อช่วยเร่งปฏิกิริยาในการหมักให้เร็วขึ้น โดยใช้ปุ๋ยยูเรียประมาณ 1 กก. ราคา กก. ละประมาณ 6 บาท

ต้นทุนวัสดุเพาะ/โรงเพาะ =

$$\begin{aligned} & (\text{จำนวนหน่วยฟางที่ใช้/โรงเพาะ} \times \text{ราคาต่อหน่วย}) + (\text{ปริมาณหน่วยปุ๋ยที่ใช้/โรงเพาะ} \times \text{ราคาต่อหน่วย}) \\ & = (30 \times .75) + (1 \times 6) = 28.50 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าอาหารเสริม อาหารเสริมที่ใช้ได้แก่ ไลซีน กากถั่วและรำละเอียด อัตราส่วนอาหารเสริมที่นิยมใช้/โรงเพาะแบบโรงเรือนถาวร

- ไลซีน	90 กก.	๗	ละ 3 บาท	เป็นเงิน	=	270.- บาท
- กากถั่ว	3	"	3 "	"	=	9.- "
- รำละเอียด	2	"	3.50	"	=	7.- "
- ปูนขาว	1	"	1.50	"	=	<u>1.50</u> "
ต้นทุนอาหารเสริมโรงเพาะ						<u><u>287.50</u></u> บาท

- ค่าเชื้อเห็ดฟาง ในโรงเพาะหนึ่ง ๆ จะใช้เชื้อเห็ดประมาณ 60 ถุง ราคาถุงละ 3 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าเชื้อเห็ดฟาง/โรงเพาะ} &= \text{ปริมาณเชื้อเห็ดที่ใช้/โรงเพาะ/รุ่น} \times \text{ราคาขาย/หน่วย} \\ &= 60 \times 3 \\ &= 180 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2.2 ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง

- ค่าแรงงานในการเตรียมและทำปุ๋ยหมัก ในการสัเตรียมและทำปุ๋ยหมัก

ของฟาร์ม พบว่าจะใช้เวลาในการทำและหมักกิ่งไม้ประมาณ 5-6 วัน โดยทำการกลับกองทุก ๆ 2 วันจากนั้นเติมรำละเอียด ปูนขาว และกลบกองกิ่งไม้ 1 คืนก่อนนำไปใช้ จากการศึกษาการทำงานจริง ปกติถ้าใช้คนงานที่ชำนาญในการทำปุ๋ยหมัก เพื่อใช้ในการเพาะครึ่งหนึ่ง/โรงเพาะ จะใช้เวลาทำงานจริงประมาณ 5-6 ชั่วโมง

ต้นทุนค่าแรงเตรียมและทำปุ๋ยหมัก =

$$\begin{aligned}
 &= \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้ทำปุ๋ยหมัก/โรงเพาะ}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\
 &= 50 \times \frac{6}{8} \\
 &= 37.50 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

- ค่าแรงในการทำความสะอาดโรงเพาะ จากการสอบถามพบว่า คนงานจะใช้เวลาฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรงเพาะทำความสะอาดโรงเพาะและขึ้นเพาะ/โรงเพาะประมาณ 1 ชั่วโมง

ต้นทุนค่าแรงทำความสะอาดโรงเพาะ

$$\begin{aligned}
 &= \text{ค่าแรงงานธรรมดา/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้ทำความสะอาด/โรงเพาะ}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\
 &= 40 \times \frac{1}{8} \\
 &= 5 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานในการนำปุ๋ยหมักขึ้นขึ้นเพาะและโรยเชื้อ จากการศึกษาเวลาทำงาน คนงานที่ชำนาญงาน 1 คนสามารถนำปุ๋ยหมักขึ้นขึ้นเพาะและโรยเชื้อ/โรงเพาะเสร็จใช้เวลาประมาณ 6-8 ชั่วโมง

ต้นทุนค่าแรงนำปุ๋ยหมักขึ้นขึ้นเพาะและโรยเชื้อ

$$\begin{aligned}
 &= \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่นำปุ๋ยหมักขึ้นขึ้นเพาะและโรยเชื้อ/โรงเพาะ}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\
 &= 50 \times \frac{8}{8} \\
 &= 50 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานในการดูแลรักษาโรงเพาะ ระยะเวลาในการดูแลรักษาโรงเพาะใช้เวลาประมาณ 7-9 วัน โดยวันหนึ่ง ๆ จะใช้เวลาในการดูแลรักษาโรงเพาะประมาณวันละ 45 นาที รวมเวลาที่ใช้ในการดูแลรักษาโรงเพาะ/โรง/รุ่น เท่ากับ 405 นาที (9 วัน วันละ 45 นาที)

ต้นทุนค่าแรงดูแลรักษาโรงเพาะ

$$\begin{aligned}
 &= \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนนาทีที่ใช้ในการดูแลโรงเพาะ/โรงเพาะ}}{\text{จำนวนนาทีทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\
 &= 50 \times \frac{405}{480} \\
 &= 42.20 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานในการเก็บดอกเห็ดและรื้อทำความสะอาดโรงเพาะ

ค่าแรงงานในการเก็บดอกเห็ด ใช้เวลาเก็บเห็ดประมาณ 3-4 วัน/รุ่น การเก็บจะเก็บตอนเช้าตรู่ จากการศึกษาการเก็บดอกเห็ดพบว่า ใช้เวลาในการเก็บเห็ดขึ้นละประมาณ 10 นาที รวมทั้งหมด 8 ชั้น รวมใช้เวลาเก็บประมาณวันละ 80-90 นาที/โรงเพาะ คิดเป็นเวลาที่ใช้ในการเก็บเห็ดทั้งหมด/โรง/รุ่น เท่ากับ 270 นาที (3 วัน วันละ 90 นาที)

ต้นทุนค่าแรงเก็บดอกเห็ด

$$\begin{aligned}
 &= \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนนาทีที่ใช้เก็บเห็ด/โรง/รุ่น}}{\text{จำนวนนาทีทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\
 &= 50 \times \frac{270}{480} \\
 &= 28.13 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ค่าแรงในการรื้อทำความสะอาดโรงเพาะ เมื่อเก็บผลผลิตเห็ดฟางเรียบร้อยแล้ว จะต้องทำการรื้อแปลงเพาะในชั้นเพาะและทำความสะอาดชั้นเพาะและโรงเรือน จากการสังเกตการทำงานพบว่า คนงาน 1 คนสามารถเก็บวัสดุเหลือจากโรงเพาะ ทำความสะอาดพื้นโรงเพาะเสร็จใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง/โรงเพาะ

ต้นทุนค่าแรงรื้อทำความสะอาดโรงเพาะ

$$\begin{aligned}
 &= \text{ค่าแรงงานธรรมดา/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่รื้อทำความสะอาด/โรง}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\
 &= 40 \times \frac{2}{8} \\
 &= 10 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ต้นทุนค่าแรงเก็บดอกเห็ดและรื้อทำความสะอาดโรงเพาะ

$$\begin{aligned}
 &= \text{ต้นทุนค่าแรงเก็บดอกเห็ด} + \text{ต้นทุนค่าแรงรื้อทำความสะอาดโรงเพาะ} \\
 &= 28.13 + 10 \\
 &= 38.13 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

2.3 ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ

- ค่ายากำจัดศัตรูเห็ดและฆ่าเชื้อโรงเพาะ

ค่ายากำจัดศัตรูเห็ด ยาที่สำคัญได้แก่ เชฟวิน, เดนเทม, เบนเลท ยาเป็อหนูและปูนขาว เดือนหนึ่ง ๆ มีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ประมาณ 200 บาท

$$\begin{aligned}
 \text{ค่ายากำจัดศัตรูเห็ด/โรงเพาะ} &= \frac{\text{ค่ายากำจัดศัตรูเห็ด/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเรือนที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\
 &= \frac{200}{1.5 \times 10} \\
 &= 13.33 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ค่ายาฆ่าเชื้อโรงเพาะ ใช้ยา ต.ต.ว.พี 50% ผลมัน้ำฉีดพ่นทำความสะอาดขึ้นและโรงเพาะ จากการสอบถามพบว่า ในการฉีดพ่นฆ่าเชื้อโรงเพาะจะทำรุ่นละ 1 ครั้ง ในโรงเพาะหนึ่ง ๆ จะใช้ยาฆ่าเชื้อประมาณ $\frac{1}{4}$ ขวด ยาฆ่าเชื้อราคาขวดละ 80 บาท

ต้นทุนค่าเชื้อ/โรง/รุ่น เท่ากับ 20 บาท ($\frac{80}{4}$)

$$\begin{aligned}
 \text{รวมค่ายากำจัดศัตรูเห็ดและยาฆ่าเชื้อ/โรงเพาะ} &= \text{ค่ายากำจัดศัตรูเห็ด} + \text{ค่ายาฆ่าเชื้อโรงเพาะ} \\
 &= 13.33 + 20 \\
 &= 33.33 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

- ค่าน้ำ ฟาร์มใช้น้ำในการเพาะเห็ด/โรงเพาะประมาณ 50 ปีบ (2,500

ลูกบาศก์เมตร) นอกจากนั้นยังมีการใช้น้ำในการล้างและทำความสะอาดโรงเรือนอีกประมาณ 50% คือ 25 ปีบ รวมปริมาณที่ใช่/โรงเพาะประมาณ 75 ปีบ ราคาปีบละ 50 สดางค์

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าน้ำ/โรงเพาะ} &= \text{ปริมาณน้ำที่ใช้ในการเพาะและล้าง/โรงเพาะ} \times \text{ราคา/หน่วย} \\ &= 75 \times 50 \\ &= 37.50 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าไฟฟ้าและค่าส่งเชื้อเพลิง ค่าใช้จ่ายไฟฟ้าและค่าส่งเชื้อเพลิงอยู่ใน

รูปเครื่องสูบน้ำ ไฟฟ้าในโรงเพาะ ฯลฯ ค่าใช้จ่ายด้านนี้/เดือนประมาณ 200-250 บาท

ต้นทุนค่าไฟฟ้า และค่าส่งเชื้อเพลิง/โรงเพาะ

$$\begin{aligned} &= \frac{\text{ค่าไฟฟ้าและค่าส่งเชื้อเพลิง/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\ &= \frac{250}{1.5 \times 10} \\ &= 16.67 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานทางอ้อม ได้แก่ ค่าแรงงานของคนงานและเงินเดือน

ผู้จัดการฟาร์มที่ไม่ได้ใช้ในงานเพาะเห็ดโดยตรง

ค่าแรงงานและเงินเดือนทั้งหมด/เดือน

- คนงาน 2 คน คนละ 1,200 บาท/เดือน	2,400	บาท
- ผู้จัดการฟาร์ม เงินเดือน 1,500 บาท/เดือน	1,500	"
	<u>3,900</u>	"

ต้นทุนค่าแรงงานทั้งหมดสดางค์/รุ่น/โรงเพาะ

$$\begin{aligned} &= \frac{\text{ค่าแรงงานทั้งหมด/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\ &= \frac{3,900}{1.5 \times 10} \\ &= 260 \text{ บาท} \end{aligned}$$

เนื่องจากต้นทุนค่าแรงงานทางตรง/รุ่น/โรงเพาะ = 172.83^1

ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม/รุ่น/โรงเพาะ

= ต้นทุนค่าแรงงานทั้งหมด/รุ่น/โรงเพาะ - ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง/รุ่น/โรงเพาะ

= 260 - 172.83

= 87.17 บาท

- ค่าซ่อมแซมอาคารเครื่องมือและอุปกรณ์ ตกประมาณเดือนละ 100 บาท

ต้นทุนค่าซ่อมแซมอาคารเครื่องมือและอุปกรณ์

ค่าซ่อมแซมอาคารเครื่องมือ/เดือน

= $\frac{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}}$

= $\frac{100}{1.5 \times 10}$

= 6.67 บาท

- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ได้แก่ วัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ เช่น ไม้ไผ่ เชือก

พวง จากหรือหน้าคา ฯลฯ ฟาร์มมีค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดพวกนี้ประมาณเดือนละ 300 บาท

ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด/โรงเพาะ

ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด/เดือน

= $\frac{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}}$

= $\frac{300}{1.5 \times 10}$

= 20 บาท

- ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าที่ดิน/ไร่/ปี = 300 บาท

ค่าเช่าที่ดิน/รุ่น = $\frac{\text{ค่าเช่าที่ดิน/ไร่}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี}}$

= $\frac{300}{18}$

= 16.67

¹ ได้จากตาราง 15

ค่าเช่าที่ดิน/รุ้น/โรงเพาะ

$$= \frac{\text{ค่าเช่าที่ดิน/รุ้น}}{\text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ้น}}$$

$$= \frac{16.67}{10}$$

$$= 1.67 \text{ บาท}$$

- ค่าเสื่อมราคา-อาคารโรงเรือน

โรงเรือนเพาะเห็ดแบบถาวร อาจจะสร้างในลักษณะ

- โรงเรือนมุงด้วยจากหรือหญ้าคา และขึ้นเพาะทำด้วยไม้ระแนง ราคาโรงเรือนนี้ประมาณ 3,000-3,500 บาท/โรงเพาะ ขึ้นไม้ระแนง 4 ชั้น ขนาดกว้าง 1-1.5 เมตร ยาว 6 เมตร สูง 1.8 - 2 เมตร 2 หิ้งราคาประมาณ 2,000-3,000 บาท อายุการใช้งานของโรงเรือนและหิ้งเพาะไม้ระแนงประมาณ 3 ปี

- โรงเรือนมุงด้วยกระเบื้องแผ่นเรียบหลังคามุงด้วยจาก ขึ้นเพาะเป็นชั้นเพาะเห็ด ราคาโรงเรือนกระเบื้องประมาณ 4,000-5,000 บาท/โรงเพาะ ขึ้นเพาะเห็ด 2 หิ้งราคาประมาณ 6,000-7,000 บาท อายุใช้งานของโรงเรือนแบบกระเบื้องและชั้นเพาะเห็ดประมาณ 10 ปี

ค่าเสื่อมราคา-โรงเรือนและชั้นเพาะ

แบบมุงจาก-ชั้นเพาะไม้ แบบมุงกระเบื้อง-ชั้นเพาะเห็ด

ค่าเสื่อมราคา/โรงเพาะ/ปี

$$= \frac{\text{มูลค่าสินทรัพย์ที่ข้อมา}}{\text{อายุใช้งาน}} = \frac{6,500}{3} = 2,167 \text{ บาท} = \frac{12,000}{10} = 1,200 \text{ บาท}$$

ค่าเสื่อมราคา/โรงเพาะ/รุ้น

$$= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/ปี}}{\text{จำนวนรุ้นที่เพาะใน 1 ปี}} = \frac{2,167}{18} = 120.39 \text{ บาท} = \frac{1,200}{18} = 66.67 \text{ บาท}$$

ในที่นี้จะขอใช้ค่าเสื่อมราคา/โรงเพาะ/รุ้นแบบมุงกระเบื้อง-ชั้นเพาะเห็ด

คือ 66.67 บาท/โรงเพาะ/รุ้น

- โรงเก็บฟางและวัสดุทำคอกโดยไม่เฝ้าหลังคามุงด้วยฉนวนหรือหญ้าคา

ขนาดมาตรฐานกว้าง 10 เมตร ยาว 15 เมตร และสูง 3 เมตร ราคาค่าก่อสร้าง/โรงเพาะ
ประมาณ 3,000 บาท อายุใช้งานประมาณ 3 ปี

$$\begin{aligned}\text{ค่าเสื่อมราคา-โรงเก็บฟางและวัสดุ/ปี} &= \frac{\text{มูลค่าสินทรัพย์ที่ซื้อมา}}{\text{อายุใช้งาน}} = \frac{3,000}{3} \\ &= 1,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{ค่าเสื่อมราคา-โรงเก็บฟาง/รุ่น} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา-โรงเก็บฟาง/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี}} \\ &= \frac{1,000}{18} \\ &= 55.55 \text{ บาท}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{ค่าเสื่อมราคา-โรงเก็บฟาง/รุ่น/โรงเพาะ} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา-โรงเก็บฟาง/รุ่น}}{\text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\ &= \frac{55.55}{10} \\ &= 5.55 \text{ บาท}\end{aligned}$$

รวมค่าเสื่อมราคา-อาคารโรงเรือน/โรงเพาะ

$$\begin{aligned}&= \text{ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนและชั้นเพาะ} + \text{ค่าเสื่อมราคาโรงเก็บฟาง} \\ &= 66.67 + 5.55 \\ &= 72.22 \text{ บาท}\end{aligned}$$

- ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมือและอุปกรณ์

เครื่องมือและอุปกรณ์ในการเพาะเห็ดฟางแบบโรงเรือนถาวร ขนาด 10 โรงเรือน/พื้นที่ 1 ไร่

รายการ	หน่วย	ราคา:หน่วย	จำนวนเงิน	อายุใช้งาน
บ่อแช่ฟาง	1	2,500	2,500	10
เครื่องตัดฟาง	1	7,000	7,000	
เครื่องตัดฟาง	1	1,000	1,000	
เครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์	1	3,000	3,000	
เครื่องพ่นฝอย	1	1,200	1,200	
เครื่องมืออุปกรณ์เบ็ดเตล็ด				2
- กะบะไม้ขี้ปุ๋ยหมัก	2	300	600	
- ปวดหน้า	2	50	100	
- มีด (เคียว)	2	50	100	
- จอบ-เสียม	2	30	60	
- ไร่่งน้ำ	4	100	400	
- ตะกร้า	6	45	270	
- อุปกรณ์เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ในโรงเพาะ	20	100	2,000	
			<u>18,230</u>	

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์/ปี} &= \frac{\text{มูลค่าสินทรัพย์ที่ซื้อมา}}{\text{อายุใช้งาน}} \\
 &= \frac{14,700}{10} + \frac{3,530}{2} \\
 &= 3,235 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/ไร่} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/ปี}}{\text{จำนวนไร่ที่เพาะใน 1 ปี}} \\
 &= \frac{3,235}{18} \\
 &= 179.72 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคา - เครื่องมืออุปกรณ์/ รัน/ โรงเพาะ} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/ รัน}}{\text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รัน}} \\ &= \frac{179.72}{10} \\ &= 17.97 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ตารางที่ 15

ต้นทุนการผลิตเห็ดฟางแบบโรงเรือนถาวร/ โรงเพาะ/ รัน

รายการ	เงินสด	ประเมิน	รวมเงิน
ต้นทุนวัตถุดิบ			
- ค่าวัสดุเพาะ	28.50	-	28.50
- ค่าอาหารเสริม	287.50	-	287.50
- ค่าเชื้อเห็ดฟาง	180.-	-	180.-
ค่าแรงงานทางตรง			
- ค่าแรงเตรียมและทำปุ๋ยหมัก	37.50	-	37.50
- ค่าแรงทำความสะอาดโรงเพาะ	5.-	-	5.-
- ค่าแรงนำปุ๋ยหมักขึ้นชั้นและโรยเชื้อ	50.-	-	50.-
- ค่าแรงในการดูแลรักษาโรงเพาะ	42.20	-	42.20
- ค่าแรงเก็บดอกเห็ดและรีดทำความสะอาด	38.13	-	38.13
ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ			
- ค่ายากำจัดศัตรูเห็ดและฆ่าเชื้อโรงเพาะ	33.33	-	33.33
- ค่าน้ำ	37.50	-	37.50
- ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง	16.67	-	16.67
- ค่าแรงงานทางอ้อม	87.17	-	87.17
- ค่าซ่อมแซมอาคารและอุปกรณ์	6.67	-	6.67
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	20.-	-	20.-
- ค่าเช่าที่ดิน	-	1.67	1.67
- ค่าเสื่อมราคา-อาคารโรงเรือน	-	72.22	72.22
- ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์	-	17.97	17.97

ผลผลิตเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนถาวร

การเพาะเห็ดฟางแบบโรงเรือนถาวร ผลผลิตที่ได้แน่นอน โดยปกติผลผลิตเฉลี่ย/โรงเพาะ/รุ่น ประมาณ 50-65 กก. คือ ประมาณ 25-32% ของน้ำหนักวัสดุแห้งที่ใช้เพาะ (ฟาง 100 กก. + อาหารเสริม 100 กก.) จากการสำรวจการเพาะเห็ดแบบโรงเรือนถาวรในภูมิภาคนี้ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 60 กก./โรงเพาะ/รุ่น

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนเห็ดฟาง/กก.-แบบโรงเรือนถาวร} &= \frac{\text{ต้นทุนการผลิต/โรงเพาะ/รุ่น}}{\text{ผลผลิตเฉลี่ย/โรงเพาะ/รุ่น}} \\ &= \frac{962.03}{60} \\ &= 16.03 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ต้นทุนการเพาะเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนพิเศษ

เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบต้นทุน จะกำหนดมาตรฐานดังนี้

1. มาตรฐานการเพาะเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนพิเศษ

1.1 ขนาดโรงเรือน เป็นโรงเรือนถาวรมุงด้วยจากหรือหญ้าคาภายในโรงเพาะบุด้วยผ้าพลาสติก หรือจาก เป็นโรงเรือนทำด้วยอิฐบล็อกก็ได้ พื้นโรงเรือนเป็นซีเมนต์ ขนาดมาตรฐานของโรงเรือนพิเศษกว้าง 4 เมตร ยาว 6-8 เมตร สูงประมาณ 2.5-3 เมตร มีชั้นเพาะขนาดกว้าง 1-1.5 เมตร ยาว 5-6 เมตร สูง 1.8-2 เมตร ทำเป็นชั้น 4 ชั้นอยู่ 2 ข้างโรงเพาะ เครื่องมืออุปกรณ์ในโรงเรือนพิเศษ ได้แก่ เครื่องทำไอน้ำ เครื่องดูดเป่าอากาศและท่อไอน้ำเข้าโรงเพาะ

1.2 โรงเพาะหนึ่ง ๆ ใช้น้ำหมักประมาณ 200 กก. ประกอบด้วยฟางข้าว 30 ฟ่อน (105 กก.) และอาหารเสริมได้แก่ ไลนูน 90 กก. รำละเอียด 5 กก. เชื้อเห็ดฟางที่ใช้/โรงเพาะ ประมาณ 60ถุง/กระบ่อ

1.3 ใช้เวลาเพาะประมาณ 8 วัน ระยะเก็บดอกเห็ดประมาณ 3-4 วัน เป็น การเก็บเห็ดรุ่นเดียว

1.4 สามารถเพาะเห็ดได้ตลอดปี ในปีหนึ่งจะสามารถทำการเพาะเห็ดได้ประมาณ 15-20 รุ่น ในพื้นที่ 1 ไร่สามารถทำการเพาะได้ประมาณ 10 โรงเรือน/รุ่น

2. ต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนพิเศษ

จำแนกต้นทุนออกได้ดังนี้

2.1 ต้นทุนวัตถุดิบ

- ค่าวัสดุเพาะ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก โดยใช้ฟางหมักประมาณ 30 ฟ่อน/โรงเพาะ
ราคาฟางฟ่อนละ 75 สตางค์ นอกจากนั้นยังใช้ปุ๋ยยูเรียเพื่อเร่งปฏิกิริยาการหมักให้เร็วขึ้นอีก 1
กก./โรงเพาะ ราคาปุ๋ยยูเรีย กก.ละ 6 บาท

ต้นทุนค่าวัสดุเพาะ/โรงเพาะ =

$$\begin{aligned} & (\text{ปริมาณฟางที่ใช้หมัก/โรงเพาะ} \times \text{ราคา/หน่วย}) + (\text{ปริมาณปุ๋ยที่ใช้หมัก/โรงเพาะ} \times \text{ราคา/หน่วย}) \\ & = 30 \times .75 + 1 \times 6 \\ & = 28.50 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าอาหารเสริม อาหารเสริม/โรงเพาะ ที่นิยมใช้ประกอบด้วยไล้มนั้น
รำละเอียดและปูนขาว ในอัตราส่วนที่นิยมใช้กันดังนี้

- ไล้มนั้น	90 กก.	ๆ	ละ 3.- บาท	เป็นเงิน	270.- บาท
- รำละเอียด	5	"	3.50 "	"	17.50 "
- ปูนขาว	1	"	1.50 "	"	<u>1.50 "</u>

ต้นทุนค่าอาหารเสริม/โรงเพาะ 289.- บาท

- ค่าเชื้อเห็ดฟาง ในการเพาะเห็ดแบบอุตสาหกรรม โรงเพาะหนึ่ง ๆ
จะใช้เชื้อเห็ดฟางประมาณ 60 ถุง ราคาถุงละ 3 บาท

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนค่าเชื้อเห็ดฟาง/โรงเพาะ} &= \text{ปริมาณหน่วยเชื้อเห็ดฟางที่ใช้/โรงเพาะ/รุ่น} \times \text{ราคา/หน่วย} \\ &= 60 \times 3 \\ &= 180 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2.2 ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง

- ค่าแรงงานในการเตรียมและทำปุ๋ยหมัก ในการผลิตเตรียมและทำปุ๋ยหมัก
ปกติใช้เวลาประมาณ 6-7 วัน โดยผสมฟางกับปุ๋ยยูเรียทิ้งไว้ 2-3 วัน ตรวจสอบวัดความชื้น และ
ทำการรอกสับกองทุก ๆ 2 วัน เติมรำละเอียดและปูนขาวทิ้งไว้ 1 คืนก่อนนำไปใช้ จากการศึกษา

การทำงานของคนงานในการทำปุ๋ยหมักพบว่าคนงานที่ชำนาญสามารถทำการหมักปุ๋ยเพื่อใช้ในการเพาะรุ้นหนึ่ง ๆ / โรงเพาะ ใช้เวลาทำงานจริงประมาณ 6 ชั่วโมง

ต้นทุนค่าแรงเตรียมและทำปุ๋ยหมัก =

$$\begin{aligned} \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงใช้เตรียมและทำปุ๋ย/โรง}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ = 50 \times \frac{6}{8} \\ = 37.50 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานในการทำความสะอาดโรงเพาะ จากการศึกษาเวลาทำงานพบว่า คนงาน 1 คนทำการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อบนชั้นเพาะและโรงเพาะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง/โรงเพาะ .

ต้นทุนค่าแรงทำความสะอาดโรงเพาะ =

$$\begin{aligned} \text{ค่าแรงงานธรรมดา/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้ทำความสะอาด/โรงเพาะ}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ = 40 \times \frac{1}{8} \\ = 5 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานในการยกปุ๋ยหมักขึ้นชั้น จากการศึกษาเวลาทำงาน คนงาน 1 คนสามารถนำปุ๋ยหมัก และอาหารเสริมขึ้นชั้นในโรงเพาะหนึ่ง ๆ ใช้เวลาประมาณ 6 ชั่วโมง

ต้นทุนค่าแรงยกปุ๋ยหมักขึ้นชั้น =

$$\begin{aligned} \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงยกปุ๋ยหมักขึ้นชั้น/โรงเพาะ}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ = 50 \times \frac{6}{8} \\ = 37.50 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานในการเลี้ยงเชื้อราและฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ ในระยะนี้จะใช้เวลาในการควบคุมอุณหภูมิ การระบายอากาศและความชื้นประมาณ 2 วัน ในการควบคุมการเตรียม

บู่หมักให้เป็นอาหารของเชื้อรา การเลี้ยงเชื้อราและการอบไอน้ำฆ่าเชื้อราและจุลินทรีย์อื่น ๆ เพื่อเป็นอาหารของเห็ดฟางต่อไป จากการศึกษาเวลาทำงานพบว่า คนงาน 1 คน สามารถทำงานเลี้ยงเชื้อราและฆ่าเชื้อจุลินทรีย์/โรงเพาะ คิดเป็นเวลาทำงานจริงประมาณ 3 ชั่วโมง/โรงเพาะ

ต้นทุนค่าแรงเลี้ยงเชื้อราและฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ =

$$\begin{aligned} \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้เลี้ยงเชื้อราและฆ่าเชื้อจุลินทรีย์/โรงเพาะ}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ = 50 \times \frac{3}{8} \\ = 18.75 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานในการโรยเชื้อและรดน้ำ จากการศึกษาการทำงานของคนงาน โรงเพาะหนึ่ง ๆ ใช้คนงาน 1 คนสามารถทำการโรยเชื้อและรดน้ำทุกชั้นเพาะได้เสร็จใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง/โรงเพาะ

ต้นทุนค่าแรงโรยเชื้อและรดน้ำ =

$$\begin{aligned} \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงในการโรยเชื้อและรดน้ำ/โรงเพาะ}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ = 50 \times \frac{2}{8} \\ = 12.50 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าแรงงานในการดูแลรักษาโรงเพาะ ระยะเวลาในการดูแลรักษาประมาณ 6-7 วัน การดูแลรักษาโรงเพาะจะทำทุกวัน โดยใช้คนงานดูแลรักษา ใช้เวลาในการดูแลรักษาโรงเพาะหนึ่ง ๆ /วัน ประมาณ 40-45 นาที รวมเวลาที่ใช้ในการดูแลรักษาโรงเพาะ/โรง/รุ่น เท่ากับ 315 นาที (ใช้เวลา 7 วัน วันละ 45 นาที)

ต้นทุนค่าแรงดูแลรักษาโรงเพาะ =

$$\begin{aligned} \text{ค่าแรงงานชำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนนาทีในการดูแลรักษาโรงเพาะ/โรง}}{\text{จำนวนนาทีทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ = 50 \times \frac{315}{480} \end{aligned}$$

$$= 32.81 \text{ บาท}$$

- ค่าแรงในการเก็บดอกเห็ดและรื้อทำความสะอาดโรงเพาะ

ค่าแรงในการเก็บดอกเห็ด ระยะเวลาในการเก็บดอกเห็ดประมาณ 3

วัน โดยเก็บตอนเช้าตรู่ จากการศึกษาเวลาทำงานพบว่า ใช้เวลาในการเก็บดอกเห็ดชั้นละ

ประมาณ 10 นาที รวม 8 ชั้นใช้เวลาประมาณ 80-90 นาที รวมเวลาที่ไปในการเก็บดอกเห็ด/

รุ่น/โรงเพาะ เท่ากับ 270 นาที (ใช้เวลา 3 วัน วันละ 90 นาที)

ต้นทุนค่าแรงเก็บดอกเห็ด =

$$\begin{aligned} \text{ค่าแรงขำนาญ/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนนาทีกที่ใช้เก็บดอกเห็ด/โรง/รุ่น}}{\text{จำนวนนาทีกทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ = 50 \times \frac{270}{480} \\ = 28.13 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ค่าแรงในการรื้อทำความสะอาดชั้นเพาะและโรงเพาะ คนงาน 1 คน

ทำการรื้อชั้นเพาะและทำความสะอาดชั้นเพาะและโรงเพาะเสร็จใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

ต้นทุนค่าแรงรื้อทำความสะอาดโรงเพาะ =

$$\begin{aligned} \text{ค่าแรงงานธรรมดา/คน/วัน} \times \frac{\text{จำนวนชั่วโมงรื้อทำความสะอาด/โรง}}{\text{จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดใน 1 วัน}} \\ = 40 \times \frac{2}{8} \\ = 10 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ต้นทุนค่าแรงเก็บดอกเห็ดและรื้อทำความสะอาด

= ต้นทุนค่าแรงเก็บดอกเห็ด/โรงเพาะ + ต้นทุนค่าแรงรื้อทำความสะอาด/โรงเพาะ

= 28.13 + 10

= 38.13 บาท

2.3 ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ

- ค่ายากำจัดศัตรูเห็ดและฆ่าเชื้อโรงเพาะ

ค่ายากำจัดแมลงศัตรูเห็ด ยาที่ล่าศัญได้แก่ เบนเลท เชฟวิน เอฟตาคลอ

เดนมทณและปุ่นขาว ฟาร์มแบบจุดสำหกรรรมจะมีค่าใช้จ่ายบ้านนี้ประมาณเดือนละ 200 บาท

ต้นทุนค่ายากำจัดศัตรูเห็ด/โรงเพาะ

$$= \frac{\text{ค่ายากำจัดแมลงศัตรูเห็ด/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}}$$

$$= \frac{200}{1.5 \times 10}$$

$$= 13.33 \text{ บาท}$$

ค่ายาฆ่าเชื้อโรงเพาะ ใช้ยา D.D.V.P 50% ผลม่น้ำประมาณ 10 C.C

ต่อน้ำ 20 ลิตร (1 ยอนโต๊ะ/น้ำ 1 ปีบ) สีดท่นขึ้นเพาะ ผ่นงโรงเพาะและพื้น ในโรงเพาะ
หนึ่งโรงจะใช้ยาฆ่าเชื้อสิดท่นประมาณ $\frac{1}{4}$ ขวด ราคาขายขวดละ 80 บาท ฉะนั้นค่ายาฆ่าเชื้อ
โรงเพาะ/โรงเพาะ เท่ากับ 20 บาท ($\frac{80}{4}$)

ต้นทุนค่ายากำจัดศัตรูเห็ดและฆ่าเชื้อโรงเพาะ/โรงเพาะ

$$= \text{ต้นทุนค่ายากำจัดศัตรูเห็ด/โรงเพาะ} + \text{ต้นทุนยาฆ่าเชื้อโรงเพาะ/โรงเพาะ}$$

$$= 13.33 + 20$$

$$= 33.33 \text{ บาท}$$

- ค่าน้ำ ฟาร์มเห็ดจุดสำหกรรรมใช้น้ำในการเพาะเห็ดและล้างโรงเพาะ/

โรงเพาะประมาณ 75 ปีบ (3,750 ลูกบาศก์เมตร)ราคาปีบละ 50 ส่ตางค์

ต้นทุนค่าน้ำ/โรงเพาะ = ปริมาณน้ำที่ใช้/โรงเพาะ x ราคา/หน่วย

$$= 75 \times .50$$

$$= 37.50 \text{ บาท}$$

- ค่าไฟฟ้าและกำส้งเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้าของฟาร์มจุดสำหกรรรมใช้ในรูป

ค่าไฟฟ้าในโรงเพาะ เครื่องสูบน้ำ ฯลฯ ค่าใช้จ่ายไฟฟ้าเดือนหนึ่งตกรประมาณ 250 บาท

$$\text{ต้นทุนค่าไฟฟ้า/โรงเพาะ} = \frac{\text{ค่าไฟฟ้า/โรงเพาะ}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}}$$

$$= \frac{250}{1.5 \times 10}$$

$$= 16.67 \text{ บาท}$$

นอกจากนี้ยังมีค่ากำลังเชื้อเพลิงและน้ำมันที่ใช้กับเครื่องกำเนิดไอน้ำ
จากการสอบถามการศึกษาต้นทุนพบว่าน้ำมันโซล่าที่ใช้กับเครื่องกำเนิดไอน้ำ/โรงเรือน/รุ่น ใช้
ประมาณ 30 ลิตร ราคาลิตรละ 6 บาท คิดเป็นเงินเท่ากับ 180 บาท

ต้นทุนค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง/โรงเพาะ

$$= \text{ต้นทุนค่าไฟฟ้า/โรงเพาะ} + \text{ต้นทุนค่ากำลังเชื้อเพลิง/โรง}$$

$$= 16.67 + 180$$

$$= 196.67 \text{ บาท}$$

- ค่าแรงงานทางอ้อม

ค่าแรงงานและเงินเดือนทั้งหมด/เดือน

$$\text{- คนงาน} \quad 2 \text{ คน} \quad \text{ละ} \quad 1,200 \text{ บาท/เดือน} \quad = \quad 2,400 \text{ บาท}$$

$$\text{- ผู้จัดการฟาร์ม} \quad \text{เงินเดือน} \quad 1,500 \text{ บาท/เดือน} \quad = \quad \underline{1,500} \text{ "}$$

$$\underline{\underline{3,900}} \text{ บาท}$$

ต้นทุนค่าแรงงานทั้งหมด/รุ่น/โรงเพาะ

ค่าแรงงานและเงินเดือนทั้งหมด/เดือน

$$= \frac{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}}$$

$$= \frac{3,900}{1.5 \times 10}$$

$$= 260 \text{ บาท}$$

เนื่องจากต้นทุนค่าแรงงานทางตรง/รุ่น/โรงเพาะ = 181.94¹ บาท

ต้นทุนค่าแรงงานทางอ้อม/รุ่น/โรงเพาะ

$$= \text{ต้นทุนค่าแรงงานทั้งหมด/รุ่น/โรงเพาะ} - \text{ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง/รุ่น/โรงเพาะ}$$

$$= 260 - 181.94$$

$$= 78.06 \text{ บาท}$$

¹ได้จากตารางที่ 16

- ค่าซ่อมแซมอาคาร เครื่องมือและอุปกรณ์ ฟาร์มอุตสาหกรรมมีค่าซ่อมแซม
ประมาณเดือนละ 100 บาท

$$\begin{aligned} & \text{ต้นทุนค่าซ่อมแซมอาคาร เครื่องมืออุปกรณ์/โรงเพาะ} \\ & = \frac{\text{ค่าซ่อมแซมอาคารอุปกรณ์/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\ & = \frac{100}{1.5 \times 10} \\ & = 6.67 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ได้แก่วัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ เช่น ไม้ไผ่ ไม้รวก
ตะปู เชือก ฯลฯ ฟาร์มมีค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดประมาณเดือนละ 300 บาท

$$\begin{aligned} & \text{ต้นทุนค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด/โรงเพาะ} \\ & = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด/เดือน}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 เดือน} \times \text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\ & = \frac{300}{1.5 \times 10} \\ & = 20 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าที่ดิน/ไร่/ปี เท่ากับ 300 บาท

$$\begin{aligned} \text{ค่าเช่าที่ดิน/รุ่น} & = \frac{\text{ค่าเช่าที่ดิน/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี}} \\ & = \frac{300}{18} \\ & = 16.67 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าเช่าที่ดิน/รุ่น/โรงเพาะ} & = \frac{\text{ค่าเช่าที่ดิน/รุ่น}}{\text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\ & = \frac{16.67}{10} \\ & = 1.67 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- ค่าเสื่อมราคา-อาคารโรงเรือน

- โรงเรือนเพาะ โรงเรือนเพาะเห็ดฟางแบบพิเศษ ฟาร์มลำธารถ.

สร้างได้ 2 แบบคือ

โรงเรือนมุงด้วยจากหรือหญ้าคา และบุผ้าพลาสติกภายในตลอดทั้ง

โรงเพาะ ขึ้นเพาะทำด้วยไม้ระแนง ราคาโรงเรือนประมาณ 3,000-3,500 บาท ขึ้นเพาะ

ไม้/โรงเรือนราคาประมาณ 2,000-3,000 บาท อายุใช้งานประมาณ 3 ปี

โรงเรือนทำด้วยอิฐบล็อกและขึ้นเพาะเป็นชั้นเหล็ก ราคาโรงเรือน

แบบนี้ประมาณ 4,000-5,000 บาท ขึ้นเพาะเหล็ก/โรงเพาะราคาประมาณ 6,000-7,000 บาท

อายุใช้งานประมาณ 10 ปี

ค่าเสื่อมราคา-โรงเรือนและขึ้นเพาะ

แบบมุงจากบุผ้าพลาสติก-ขึ้นเพาะไม้ แบบอิฐบล็อก-ขึ้นเพาะเหล็ก

ค่าเสื่อมราคา/โรงเพาะ/ปี

$$= \frac{\text{มูลค่าสินทรัพย์ที่เข้ามา}}{\text{อายุใช้งาน}} = \frac{6,500}{3} = 2,167 \text{ บาท} = \frac{12,000}{10} = 1,200 \text{ บาท}$$

ค่าเสื่อมราคา/โรงเพาะ/รุ่น

$$= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี}} = \frac{2,167}{18} = 120.39 \text{ บาท} = \frac{1,200}{18} = 66.67 \text{ บาท}$$

ในที่จะขอใช้ค่าเสื่อมราคา-โรงเพาะและขึ้นเพาะ/โรงเพาะ/รุ่นแบบอิฐบล็อกและขึ้นเพาะเหล็ก คือ 66.67 บาท

- โรงเก็บฟาง ทำด้วยไม้ไม่ห้สังคามุงจากหรือหญ้า ขนาดโรงเรือนกว้าง 10 เมตร ยาว 15 เมตร สูงประมาณ 3 เมตร ราคาประมาณ 3,000 บาท อายุใช้งานประมาณ 3 ปี

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคา-โรงเก็บฟาง/ปี} &= \frac{\text{มูลค่าสินทรัพย์ที่เข้ามา}}{\text{อายุใช้งาน}} \\ &= \frac{3,000}{3} \\ &= 1,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-โรงเก็บฟาง/รุ่น} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี}} \\
 &= \frac{1,000}{18} \\
 &= 55.55 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-โรงเก็บฟาง/รุ่น/โรงเพาะ} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/รุ่น}}{\text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\
 &= \frac{55.55}{10} \\
 &= 5.55
 \end{aligned}$$

ค่าเสื่อมราคา-อาคารโรงเรือน/โรงเพาะ

= ค่าเสื่อมราคา-โรงเพาะและชั้นเพาะ + ค่าเสื่อมราคาโรงเก็บฟาง

$$= 66.67 + 5.55$$

$$= 72.22 \text{ บาท}$$

- ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์

เครื่องมืออุปกรณ์ในการเพาะเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนพิเศษ ขนาด 10

โรงเรือน/พื้นที่ 1 ไร่

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการ	หน่วย	ราคา:หน่วย	จำนวนเงิน	อายุใช้งาน
เครื่องกำเนิดไอน้ำ ขนาด 80 PSI (กรณีใช้เครื่องทำไอน้ำแบบตั้งน้ำมัน 200 ลิตร จะใช้ 10 เครื่อง ราคาเครื่องละ ประมาณ 1,000 บาท รวมเป็นเงิน 10,000 บาท อายุใช้งาน 2 ปี)	1	30,000	30,000	10 ปี
บ่อแช่ฟาง	1	2,500	2,500	
เครื่องดูดเป่าอากาศ ขนาด $\frac{1}{3}$ แรงม้า	10	1,000	10,000	
ท่อไอน้ำ ขนาด 2 นิ้ว	10	100	1,000	
เครื่องต้ไอน้ำ	1	7,000	7,000	
เครื่องตัดฟาง	1	1,000	1,000	
เครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์	1	3,000	3,000	
เครื่องพ่นฝอย	1	1,200	1,200	
เครื่องมืออุปกรณ์เบ็ดเตล็ด				
- กะบะไม้หมักปุ๋ยและไม้ขี้	2	300	600	
- บัวรดน้ำ	2	50	100	
- มีด (เคียว)	2	50	100	
- เสียม-จอบ	2	30	60	
- โองน้ำ	4	100	400	
- ตะกร้า	6	45	270	
- อุปกรณ์เบ็ดเตล็ดในโรงเพาะ	20	100	2,000	
			<u>59,230</u>	

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/ปี} &= \frac{\text{มูลค่าสินทรัพย์ที่ซื้อมา}}{\text{อายุใช้งาน}} \\
 &= \frac{55,700}{10} + \frac{3,530}{2} \\
 &= 7,335 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/รุ่น} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/ปี}}{\text{จำนวนรุ่นที่เพาะใน 1 ปี}} \\
 &= \frac{7,335}{18} \\
 &= 407.50 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์/รุ่น/โรงเพาะ} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา/รุ่น}}{\text{จำนวนโรงเพาะที่เพาะใน 1 รุ่น}} \\
 &= \frac{407.50}{10} \\
 &= 40.75 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16

ต้นทุนการผลิตเห็ดฟางแบบโรงเรือนพิเศษ/โรงเพาะ/รุ่น

รายการ	เงินสด	ประเมิน	รวมเงิน
ต้นทุนวัตถุดิบ			
- ค่าวัสดุเพาะ	28.50	-	28.50
- ค่าอาหารเสริม	289.-	-	289.-
- ค่าเชื้อเห็ดฟาง	180.-	-	180.-
ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง			
- ต้นทุนค่าแรงเตรียมและทำปุ๋ยหมัก	37.50	-	37.50
- ค่าแรงทำความสะอาดโรงเพาะ	5.-	-	5.-
- ค่าแรงยกปุ๋ยหมักขึ้นชั้น	37.50	-	37.50
- ค่าแรงเลี้ยงเชื้อราและฆ่าเชื้อจุลินทรีย์	18.75	-	18.75
- ค่าแรงโรยเชื้อเห็ด	12.50	-	12.50
- ค่าแรงดูแลรักษาโรงเพาะ	32.81	-	32.81
- ค่าแรงเก็บดอกเห็ดและรีดทำความสะอาด	38.13	-	38.13
ต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตอื่น ๆ			
- ค่ายากำจัดศัตรูเห็ดและฆ่าเชื้อโรงเพาะ	33.33	-	33.33
- ค่าน้ำ	37.50	-	37.50
- ค่าไฟฟ้าและกำลังเชื้อเพลิง	196.67	-	196.67
- ค่าแรงงานทางอ้อม	78.06	-	78.06
- ค่าซ่อมแซมอาคาร เครื่องมือและอุปกรณ์	6.67	-	6.67
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	20.-	-	20.-
- ค่าเช่าที่ดิน	-	1.67	1.67
- ค่าเสื่อมราคา-อาคารโรงเรือน	-	72.22	72.22
- ค่าเสื่อมราคา-เครื่องมืออุปกรณ์	-	40.75	40.75
	<u>1,051.92</u>	<u>114.64</u>	<u>1,166.56</u>

3. ผลผลิตเห็ดฟาง-แบบโรงเรือนพิเศษ

การผลิตเห็ดฟางแบบโรงเรือนพิเศษ ผลผลิตเฉลี่ย/โรงเพาะ/รุ่น ประมาณ 70-80 กก.

คือ ประมาณ 35-40% ของน้ำหนักวัสดุแห้งที่ใช้เพาะ (ฟาง 100 กก. อาหารเสริม 100 กก.)

จากการสำรวจในภูมิภาคนี้พบว่า ผลผลิตของฟาร์มอุตสาหกรรมผลผลิตเฉลี่ย 75 กก./โรงเพาะ/รุ่น

$$\begin{aligned}
 \text{ต้นทุนเห็ดฟาง/กก.-แบบโรงเรือนพิเศษ} &= \frac{\text{ต้นทุนผลิต/โรงเพาะ/รุ่น}}{\text{ผลผลิตเฉลี่ย/โรงเพาะ/รุ่น}} \\
 &= \frac{1,166.56}{75} \\
 &= 15.55 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย